
**BULLETIN
SLOVENSKEJ
ASOCIÁCIE
KNIŽNÍC**

ROČNÍK 14

ČÍSLO 4

BRATISLAVA 2006

**Realizované s finančnou podporou
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.**

Bulletin Slovenskej asociácie knižníc

Ročník 14

Číslo 4/2006

Vydáva Slovenská asociácia knižníc (sekretariát: Centrum VTI SR, Nám. slobody 19, 812 23 Bratislava) ● Hlavný redaktor Ján Kurák ● Výkonná redaktorka Mária Mlynáriková (tel.: 02/43 42 05 97, e-mail: publik@cvtisr.sk, mlynarikova@cvtisr.sk) ● Členky redakčnej rady: Jana Amrichová, Ľudmila Čelková, Eleonóra Janšová, Marta Sakalová, Valéria Závadská ● Vychádza 4x ročne ● Registračné číslo 2512/2001 ● ISSN 1335-7905 ● Tlač CVTI SR ● www.sakba.sk

OBSAH

Daniela Gondová: Zamyslenie po ostatnom valnom zhromaždení Slovenskej asociácie knižníc 3

ČLÁNKY

Ján Kurák: Významné osobnosti v názvoch našich knižníc 5

Mária Harachová: Aktivity Centra vedecko-technických informácií SR v oblasti prístupňovania informácií o Európskej únii 14

Zo života nečlenských knižníc

Viera Luptáková: Mestská knižnica v Banskej Štiavnici 16

Anna Labárová: Karloveská knižnica v Bratislave 19

INFORMÁCIE

Z volebného valného zhromaždenia SAK 21

- *Daniela Gondová*: Správa o činnosti správnej rady SAK za volebné obdobie 2003 – 2006 21
- Uznesenia volebného valného zhromaždenia SAK 25
- Výsledky volieb orgánov Slovenskej asociácie knižníc 26

Marta Skalková – Ad'a Dohovičová: ...lebo Prešov číta rád 27

Mária Žitňanská: Knihovny súčasnosti 2006 29

Lubica Segešová: BIBLIOTÉKA 2006 33

Silvia Stasselová: 60 rokov spolkovkej knižničnej činnosti na Slovensku 34

Božena Blaháčová: Verí v silu poézie 36

Na slovíčko

Daniela Bírová: Zmenila sa spoločnosť – zmenia sa aj knižnice? 37

Zaujalo nás...

Z Programového vyhlásenia vlády SR (august 2006) 39

PÝTAME SA

Mgr. Valéria Závadská	42
-----------------------------	----

PREČÍTALI SME ZA VÁS

Svätý Hieronym a rovná daň	44
Multimediálna knižnica	45
Vydavatelia a kníhkupci sa dohodli na projekte Knižný raj	45

ROZLÚČILI SME SA...

Opustil nás prof. Ing. Štefan Kimlička, PhD.	46
---	----

Zamyslenie po ostatnom valnom zhromaždení Slovenskej asociácie knižníc

Pomaly (no azda lepšie povedané veľmi rýchlo) blíži sa koniec roka 2006. O chvíľu ho budeme hodnotiť aj na svojich pracoviskách vo výročných správach. Príprava nedávneho volebného valného zhromaždenia ma chtiac-nechtiac prinútila zamyslieť sa v určitom časovom predstihu nielen nad tým, čo sa udialo v roku 2006, ale pozrieť sa aj viac dozadu, na koniec roka 2003, na rok 2004 i 2005. Bola som prekvapená. Asi budú viacerí (milo – nemilo?) prekvapení, keď si teraz prečítajú, že ja som bola milo prekvapená tým všetkým, čo Slovenská asociácia za uplynulé trojročné obdobie urobila. Nebudem to vypočítavať, na inom mieste tohto bulletinu je správa o činnosti, ktorá sa zameriava na ťažiskové aktivity.

Možno si viacerí práve teraz pozrú tú moju optimistickú správu a znovu si povedia – čím sa to chváli, o čom to píše, čo také urobili?

Možno si viacerí pomyslia: „Veď ten Týždeň slovenských knižníc je už zabehnutý, akú má s ním SAK prácu (?), tie dve celoslovenské podujatia (?) – ani sme nepostrehli, že boli. SAKAČIK a program „Partnerstvo“ – hm, síce zaujímavé, ale aj tak nám nič nedajú. Bibliotéka – ak bude, tak dobre, materiály pošleme, ak nebude – nevadí, nepošleme. Pýtajú sa nás na názor – určite ini odpovedia, my nemusíme.“

Možno ten môj dobrý pocit z vykonanej práce je spôsobený tým, že príliš dobre vidím „do kuchyne asociácie“, a tak vidím a viem, koľko málo ľudí sa na činnosti asociácie aktívne podieľalo, takže vari aj preto sa mi sumarizácia videla zaujímavá a pozitívna.

Možno tú moju spokojnosť podnietil aj nedávny rozhovor s riaditeľom poprednej vedeckej knižnice, ktorý skonštatoval, že v Čechách je toľko rôznych podujatí a u nás nič – pri príprave správy som si uvedomila, že niečo sa predsa len aj na Slovensku práve vďaka Slovenskej asociácii knižníc konalo.

Možno ten môj optimizmus podnietila aj skutočnosť, že všetky členské knižnice sú neuveriteľne disciplinované a po tri roky platia v termíne členské príspevky.

Možno som si naivne myslela, že opakované apely a výzvy na diskusiu, pravidelne prednášané na každom valnom zhromaždení, ako aj na celoslovenskej konferencii Knižnice 2007 – 2013, padli na „úrodnú pôdu“, keď v rámci verejnej diskusie a pripomienok materiálov z konferencie reagovalo 21 knižníc, veď čosi takéto tu doteraz nebolo!

Možno som pri tom zhone a množstve povinností pozabudla a nevenovala dostatočnú pozornosť tomu, že sa nevyjadrujú všetci, resp. že za knižnicu

„nehovori“ ten najdôležitejší, ale pracovník na „trochu nižšej pozícii“, takže vlastne to nie je reprezentatívny názor.

Možno som aj pozabudla na to, čo veľmi dobre viem a poznám – že spolupráca je to najťažšie a bolí...

Možno bude rok 2007 konštruktívnejší, pozitívnejší, možno sa budeme viac počúvať, rešpektovať, možno...

Nedávno mi bolo povedané, že sa úvodníky nezvyknú čítať, preto všetkým, ktorí si tento úvodník prečítali a zamysleli sa – úprimne ďakujem. Možno sa nájde nejaký čitateľ, ktorý možno aj zareaguje?!

No vnútorný hlas mi hovorí: „Ale, Daniela, to je zas optimizmu! Buď rada, ak si toto ktosi skutočne prečítal až do konca!“

12. novembra 2006

Daniela Gondová

Významné osobnosti v názvoch našich knižníc

Ing. Ján Kurák

Medzi slovenskými verejnými knižnicami sú v súčasnosti tri desiatky takých, ktoré nesú vo svojich názvoch mená významných predstaviteľov nielen našej knižnej kultúry, ale ktorí sa významom svojho životného pôsobenia aj širšie zapísali do našich dejín – či už na lokálnej, regionálnej, celonárodnej alebo dokonca i na svetovej úrovni. Samozrejme, veľkosť a prínos týchto osobností je taká rôzna, ako je rôznorodý a pestrý aj celý náš doterajší národný a spoločenský vývoj.

Pripomínať si životné cesty a osudy našich veľkých rodákov, ktorí nám môžu a mali by byť príkladom, má nesporne veľký význam. S hrdosťou sa hlásime k trvalým ľudským a spoločenským hodnotám, ktoré nám zanechali. Postupne im nachádzame primerané miesto v povedomí národa, dávame ich za vzor našim deťom i samým sebe. Mnohých z nich si pripomíname názvami ulíc, pamätnými tabuľkami a pod. Niektorých si uctili vo svojich názvoch aj naše knižnice. Na tabuľkách knižníc, nielen firemných, je ešte veľa možností oceniť spoločenský prínos aj ďalších veľikánov slovenskej kultúry. Ak sa o takéto zviditeľnenie už nežijúcich významných osobností budú usilovať aj ďalšie knižnice, výber by mal byť cieľavedomý, objektívny a zodpovedný.

Pre orientáciu prinášame prehľad osobností, ktorých mená sú už teraz uvedené v názvoch slovenských knižníc. V časti I. uvádzame tie knižnice nesúce v názve meno niektorej z osobností, ktoré sú členmi SAK, v časti II. tie, ktoré nie sú členmi SAK.

I.

Anton Bernolák (3. 10. 1762 Slanica na Orave – 15. 1. 1813 Nové Zámky) – priekopník slovenského národného obrozenia, jazykovedec, kodifikátor prvého slovenského spisovného jazyka. Teológiu študoval vo Viedni a Bratislave. Ako farár a cirkevný funkcionár pôsobil najmä v Trnave a od roku 1797 v Nových Zámkoch. Vzdelaním, rozsahom a zameraním svojho vedeckého pôsobenia patrí k najvýraznejším osobnostiam slovenského osvietenstva a národných buditeľských snáh. Najvýznamnejšie je jeho jazykovedné dielo (prvýkrát kodifikujúce slovenčinu ako národný spisovný jazyk), ale aj iné aktivity boli výrazným nástrojom kultúrneho a spoločenského pokroku slovenskej spoločnosti, jej národnoobrodeneckých snáh a procesu formovania sa novodobého slovenského národa.

„**Knižnica Antona Bernoláka**“ je v **Nových Zámkoch**.

Ján Bocatius (1569 Wetzschauban, Nemecko – 1621 Uherský Brod) – básnik. Študoval v Drážďanoch a Wittenbergu, na Slovensku žil od roku 1593. Bol rektorom gymnázií v Prešove a Košiciach. Od roku 1618 pôsobil ako historikograf a knihovník sedmohradského kniežata Gabriela Bethlena v meste Alba Julia (Rumunsko). Patril medzi významných latinských humanistických básnikov v Uhorsku. Cisár mu udelil titul Poeta laureatus a povýšil ho do šľachtického stavu.

„**Verejná knižnica Jána Bocatia**“ je v **Košiciach**.

Pavol Dobšínský (16. 3. 1828 Slavošovce – 22. 10. 1885 Drienčany) – pedagóg, spisovateľ, prekladateľ, publicista. Študoval v Rožňave, Miškovci a Levoči. Pôsobil ako evanjelický farár v Bystrom, potom prednášal na Katedre slovenskej reči a literatúry na Evanjelickom lýceu v Banskej Štiavnici. Od roku 1861 bol farárom v Drienčanoch pri Rimavskej Sobote. Bol aktívny ako mládežnícky organizátor, básnik a zberateľ ľudových rozprávok. V Banskej Štiavnici bol redaktorom časopisu pre umenie a literatúru *Sokol*, okolo ktorého sústredil rad spolupracovníkov, čím ovplyvňoval aj vtedajší kultúrny a spoločenský život. Spolupracoval na vydávaní *Zborníka Slovenských národných piesní, povestí, prísloví*, porekadiel. Vydal päťzväzkové *Slovenské povesti* a v r. 1880 – 1883 najobsiahlejšiu zbierku ľudových rozprávok *Prostonárodné slovenské povesti*; dielo sa doteraz dožilo mnohých vydaní a stále má čo povedať najmä mládeži. Prekladal z francúzštiny, angličtiny, ale aj z literatúry ostatných slovanských národov.

„**Gemerská knižnica P. Dobšínskeho**“ je v **Rožňave**.

Juraj Fándly (21. 10. 1750 Častá – 7. 3. 1811 Doľany) – spisovateľ, národný buditeľ. Študoval rímskokatolícku teológiu v Budíne a Trnave, pôsobil v Lukáčovciach a Seredi, ale najmä – od roku 1780 až do penzionovania 1807 – v Naháči pri Trnave. Prijal bernoláčinu ako nový slovenský spisovný jazyk. S A. Bernolákom patril k najagilnejším reprezentantom a bol najplodnejším spisovateľom prvej bernolákovskej generácie. V jeho literárnom diele sa organicky prelínali názory osvietenstva, determinované jozefínskym osvietenským absolutizmom, s buditeľskými snahami – národné povedomie Slovákov podnecoval poukazovaním na slávnú veľkomoravskú a cyrilometodskú minulosť aj šírením bernoláčtiny a slovenskej literatúry. Vo svojich dielach sa zamerával najmä na zdravotnícku a poľnohospodársku osvetu, kritizoval nielen feudálny útlak, odporcov bernoláčtiny, ale aj cirkevnú vrchnosť. Propagoval nové metódy v poľnohospodárstve a racionalizáciu hospodárenia, požadoval zavádzanie slovenčiny ako vyučovacieho jazyka na školách.

„**Knižnica Juraja Fándlyho**“ je v **Trnave**.

Gašpar Fejérpataky-Belopotocký (1. 1. 1794 – 18. 5. 1874 Liptovský Mikuláš) – kultúrny pracovník, knihár, kníhkupec, knihovník. Pôsobil v Levoči, Košiciach, Lučenci, Pešti i vo Viedni, roku 1821 sa usadil v Liptovskom Mikuláši. Sám sa vzdelával a zaradil sa medzi popredných činiteľov v národnom hnutí. Zriadil *Slovenskú požičovnicu Bibliotéku* (1829), ktorá sa stala vzorom aj pre iné mestá. Založil prvé obrodenské ochotnícke divadlo (uviedlo sa roku 1830 Chalupkovou hrou *Kocúrko*). Prostredníctvom siete komisionárov kolportoval české a slovenské knihy a časopisy. Každoročne vydával vlastenecký vzdelávací kalendár, posielal nadaných mladíkov na štúdiá do Prahy. Zakladal nedeľné školy a spolky miernosti, podporil vydávanie *Štúrových Slovenských národných novín* (hoci sám zostal prívržencom bibličtiny) atď. Po revolúcii žil začas aj v Námestove, ale po roku 1861 sa vrátil do ústrania v Liptovskom Mikuláši.

„**Knižnica Gašpara Fejérpataky-Belopotockého**“ je v **Liptovskom Mikuláši**.

Anton Habovštiak (22. 9. 1924 Krivá – 14. 4. 2004 Bratislava) – jazykovedec, autor literatúry pre deti a mládež, prozaik, esejista. Gymnaziálne štúdiá absolvoval v Trstenej a Dolnom Kubíne, jazykovedu na UK v Bratislave. Celý život zasvätil vedeckej práci v Jazykovednom ústave L. Štúra. Zaoberal sa výskumom slovenských

nárečí (najmä hornooravských), otázkami spisovného jazyka, štylistiky, lexikografie, umeleckej literatúrnej tvorby a ľudovej slovesnosti. Venoval sa aj tvorbe literatúry pre mládež. Napísal viacero zbierok rozprávok a povestí, románov, esejí, noviel, publikácií náboženského charakteru atď. Bol spoluautorom *Slovníka slovenských nárečí* (1994). Za svoju významnú jazykovednú a literárnu činnosť získal viacero ocenení a v roku 2005 mu bol in memoriam udelený Príbinov kríž I. triedy.

„Oravská knižnica Antona Habovštiaka“ je v Dolnom Kubíne.

Matej Hrebenda (10. 3. 1796 Rimavská Píla – 16. 3. 1880 Hačava) – zberateľ ľudových piesní a podomový rozširovateľ a predajca kníh. Pre zlé rodinné pomery a slabnúci zrak si nemohol nadobudnúť školské vzdelanie a vzdelával sa sám. Do svojho dvadsiateho roku sa živil na viacerých miestach ako mendik, potom ako obecný hlásnik v Krokave a Hačave, kde sa roku 1829 usadil natrvalo. Strata zraku ho donútila vzdať sa aj tejto služby. Najznámejším sa stal ako podomový predavač slovenských a českých kníh, pričom prechodil nielen celé Slovensko, ale aj Prahu, Viedeň, Pešť i Dolnú zem. Na svojich cestách zbieral ľudové piesne, zachraňoval pred skazou staré knihy. Predaj kníh spájal s poučovaním a národným uvedomovaním dedinského ľudu. Po roku 1842 ho sprevádzal pomocník, ktorý zozbierané piesne zapisoval. Statočnosťou a horlivosťou si získal sympatie mnohých predstaviteľov slovenského národného hnutia a študujúcej mládeže. Knihami obdarúval študentské knižnice, Maticu slovenskú a revúcke gymnázium.

Po ňom sú pomenované dve knižnice na Slovensku: „Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu“ v Levoči a „Knižnica Mateja Hrebendu“ v Rimavskej Sobote.

Pavol Országh-Hviezdoslav (2. 2. 1849 Vyšný Kubín – 8. 11. 1921 Dolný Kubín) – básnik. Patrí medzi najväčšie osobnosti slovenskej literatúry vďaka jeho najrozsiahlnejšej básnickej tvorbe, jej umeleckej hodnote a významu pre život nášho národa. Študoval na gymnáziu v Miškovci, na lýceu v Kežmarku a štúdiá skončil roku 1872 absolvovaním právnickej akadémie v Prešove. Už tam sa angažoval v literárnom krúžku *Kolo* a podieľal sa na vydaní literárneho almanachu *Napred*. Po skončení štúdiá práva bol úradníkom na súde v Dolnom Kubíne a v Martine. Po roku 1874 bol podsudcom okresného súdu v Dolnom Kubíne. Tu si zvolil básnické meno Hviezdoslav a začal bojovať za slobodný, ľudsky dôstojný život slovenského ľudu. Roku 1879 sa stal advokátom v Námestove, kde žil – v styku s oravskou prírodou a roľníckym ľudom – celých 20 rokov. To boli aj hlavné inšpiračné zdroje jeho básnickej tvorby. Z malomestského ústrania pozorne sledoval domáce i svetové udalosti. Živý styk so svetovou kultúrou si udržiaval aj čítaním a prekladaním vrcholných básnických diel. Tu sa zrodilo jeho veľké epické diela *Hájnikova žena*, *Ežo Vikolinský* a *Gábor Vikolinský*. Roku 1914 už znovu žil v Dolnom Kubíne. Na začatie 1. svetovej vojny reagoval svojimi *Krvavými sonetmi* s ostrou protivojnovou tematikou. Bohatú básnickú tvorbu P. O. Hviezdoslava predstavujú napr. diela lyrické (*Letorosty I, II, III*, *Žalmy a hymny*, *Prechádzky jarom*, *Prechádzky letom*, *Dozvuky*, už spomenuté *Krvavé sonety*, ďalšie diela epické i dramatické (napr. *Herodes a Herodias*) atď. Prekladal autorov ruských, poľských, nemeckých, maďarských, ale aj napr. diela Shakespeara (*Hamlet*, *Sen noci svätajánskej*). V súlade s jeho túžbami vyznela 1. mája 1918 rezolúcia mikulášskych robotníkov, aj jeho účasť na čele slovenskej delegácie pri 50. výročí založenia ND v Prahe. Dožil sa ešte aj 28. októbra 1918, keď na troskách monarchie

vznikol štát Čechov a Slovákov. Stal sa poslancom Národného zhromaždenia. Karlova univerzita mu udelila čestný doktorát. Bol jedným z predsedov obnovenej Matice slovenskej. V čase svojich sedemdesiatin už chorľavel. Zomrel 8. 11. 1921 v Dolnom Kubíne, kde sú uložené aj jeho telesné pozostatky.

„**Knižnica P. O. Hviezdoslava**“ sa nachádza v **Prešove**.

Dávid Gutgesel – významný bardejovský knihtačiar. Bardejovská knižnica vznikla už v 15. storočí a okolo roku 1540 ju pretvorili na mestskú verejnú knižnicu. K jej rozvoju určite prispelo aj bardejovské knihtačiarstvo Gutgesela a Klossa (B-SAK č. 2/2002, s. 29 – 32).

„**Okresná knižnica Dávida Gutgesela**“ je v **Bardejove**.

Karol Kmeťko (12. 12. 1875 Držkovce – 22. 12. 1948 Nitra) – významný cirkevný hodnostár, náboženský spisovateľ a publicista. Študoval na gymnáziu v Nitre, štúdium teológie absolvoval roku 1899 v Budapešti. Do roku 1910 pôsobil vo viacerých považských a kysuckých dedinách, v rokoch 1910 – 1918 bol cirkevným administrátorom v Považskej Bystrici, Kysuckom Novom Meste a Tepličke nad Váhom. V roku 1921 sa stal nitrianskym diecéznym biskupom, 1944 arcibiskupom. Bol signatárom martinskej Deklarácie slovenského národa z 30. októbra 1918 a členom Slovenskej národnej rady a Národného zhromaždenia za HSL'S, od ktorej sa odpútal ešte v medzivojnovom období. Protestoval proti bezohľadnosti, rasistickému zákonodarstvu a neľudskostiam páchaných pri riešení pri riešení „židovskej otázky“.

„**Krajská knižnica Karola Kmeťka**“ je v **Nitre**.

Ján Kollár (29. 7. 1793 Mošovce – 24. 1. 1852 Viedeň) – básnik a historik, ideológ všeslovanskej vzájomnosti. Študoval na evanjelickom lýceu v Bratislave a v rokoch 1817 až 1819 teológiu a filozofiu na univerzite v Jene. Tam poznával kraj násilne ponemčených slovanských kmeňov, ktorých osud v ňom vyvolával obavy o vlastný národ. V roku 1819 prešiel do Pešti, kde pôsobil ako kazateľ a kňaz do roku 1849, keď odišiel do Viedne ako poradca vlády a profesor slovanskej archeológie. Dovtedajšie životné skúsenosti a sklamanie v láske boli inšpiračným zdrojom jeho básnickej tvorby. V roku 1824 vyšla v Budíne jeho *Slávy dcéra*, v ktorej sa stavia proti útlaku slovanských národov, vyzýva do práce za ich lepšiu budúcnosť, za znášanlivosť medzi národmi a za slobodný považuje len ten národ, ktorý neutláča iné národy. Jeho poézia sa stala ideovým základom národnoobrodeneckého pohybu na Slovensku aj u iných neslobodných národov; z jeho programu vychádzal i Ľudovít Štúr. Bol činný ako zberateľ i vydavateľ slovanských ľudových piesní a ako náboženský spisovateľ. So štúrovcami sa rozšíli v otázke spisovného jazyka – bol stúpencom literárnej a jazykovej jednoty československej, usiloval sa uplatniť slovenské prvky v češtine.

„**Knižnica Jána Kollára**“ je v **Kremnici**.

Mikuláš Kováč (18. 5. 1934 Hronovce – 26. 5. 1992 Banská Bystrica) – básnik. Po absolvovaní strojníckej priemyslovky vo Zvolene štúdium na Vysokej škole pedagogickej zo zdravotných dôvodov nemohol dokončiť. V rokoch 1953 – 1957 pracoval v hospodárskej sfére, neskôr v Dome osvetly, ďalej ako dramaturg Krajského bábkového divadla, režisér v Československom rozhlase. Debutoval roku 1960 básnickou zbierkou *Zem pod nohami*. Jeho poézia však obsahuje epické aj dramatické prvky. Svoj rozprávačský talent uplatnil v zbierke rozprávok pre deti *O Drobinkovi*,

najmenšom kráľovi na svete (1966), *Gašparko a strašní lúpežníci*, *Paneláci – dobrí vtáci* (1985) a iné. Je autorom viacerých rozhlasových hier.

„Verejná knižnica Mikuláša Kováča“ je v **Banskej Bystrici**.

Michal Rešetka (2. 9. 1794 Bobot – 9. 5. 1854 Horná Súča) – literárny historik, vydavateľ. Od roku 1817 bol kaplánom v Rajci a Dubnici nad Váhom, od 1834 farárom v Hornej Súči. Zbieral slovenskú i cudzojazyčnú rukopisnú i tlačенú literatúru. Slovenskú časť jeho knižnice tvorili vzácne rukopisy P. Benického. M. Augustínyho, H. Gavloviča a iných. Na jej základe začal písať *Dejiny reči a literatúry na Slovensku*, ktoré však nedokončil. Knižnica poslúžila i J. Hurbanovi pri písaní štúdie *Slovensko a jeho život literárny*, neskôr sa stala majetkom Matice slovenskej. M. Rešetka sa venoval aj vydávaniu starých rukopisných diel (Gavlovičova Valaská škola a i.).

„Verejná knižnica Michala Rešetku“ je v **Trenčíne**.

József Szinnyei (18. 3. 1830 Komárno, 9. 8. 1913 Budapešť) – významný maďarský bibliograf, encyklopedista, životopisec, historik. Študoval na gymnáziách v Komárne a Nitre (1839 – 1845), v rokoch 1845 – 1846 na Filozofickej fakulte v Pešti a v rokoch 1846 – 1848 na Právnickej akadémii v Győri. Po roku 1849 pôsobil ako pracovník v advokátskych kanceláriách a poisťovacej spoločnosti v Komárne, Bratislave a Pešti (do 1872). V rokoch 1872 – 1888 bol kustódom v Univerzitnej knižnici, potom kustódom a v rokoch 1910 – 1913 aj riaditeľom múzejného oddelenia Széchényiho knižnice v Budapešti. V rokoch 1848 – 1849 sa aktívne zúčastnil maďarskej revolúcie. Bol zakladateľom modernej maďarskej bibliografie a biografistiky, zostavovateľom ročných súpisov uhorských časopisov, zaslúžil sa o poznanie regionálnych dejín Komárna. Od roku 1884 sa aktívne podieľal na budovaní časopiseckého fondu Széchényiho knižnice, je autorom prvých uhorských časopiseckých bibliografií. Osobitnú pozornosť si zasluhuje jeho *Bibliotheca Hungarica...* (1878), do ktorej zahrnul uhorskú produkciu z prírodných vied a matematiky v rokoch 1472 – 1875. Dôležitým prameňom pre poznanie uhorských literárnych dejín je jeho 16-zväzkové dielo o životopisoch a prácach uhorských spisovateľov (*Magyar írók élete és munkái*, 1891 až 1914), do ktorého za spolupráce L. V. Riznera zahrnul i údaje o slovenskej literatúre. Roku 1899 sa stal členom-korešpondentom Uhorskej akadémie vied.

„Knižnica Józsefa Szinnyeiho“ je v **Komárne**.

Augustín Horislav Škultéty (7. 8. 1819 Veľký Krtíš – 22. 1. 1892 Kraskovo) – básnik, zberateľ a vydávateľ ľudových rozprávok. Teologické štúdium absolvoval roku 1841 na evanjelickom lýceu v Bratislave. Ako evanjelický duchovný pôsobil najmä v Tisovci, Dolnej Vsi a Rozložnej (1841 – 1862), v Kraskove; v rokoch 1862 – 1875 bol riaditeľom gymnázia v Revúcej. Bol príslušníkom Štúrovej školy, zaoberal sa poéziou, históriou literatúry, literatúrou pre mládež a zberateľskou činnosťou. Výsledkom jeho zberateľskej činnosti boli päťdielne *Slovenské povesti* (vydané spolu s P. Dobšinským v Rožňave a Banskej Štiavnici 1858 – 1860). V ľudovochovnej činnosti sa zamerával najmä na zakladanie „spolkov miernosti“.

Po ňom sú pomenované dve slovenské knižnice: „**Hontiansko-novohradská knižnica A. H. Škultétyho**“ vo Veľkom Krtíši a „**Mestská knižnica A. H. Škultétyho**“ v Tisovci.

Ľudovít Štúr (29. 10. 1815 Uhrovec – 12. 1. 1856 Modra) – „vedúca osobnosť slovenského národného obrodzenia, ideológ a organizátor slovenského národného oslobodzovacieho hnutia v polovici 19. storočia, kodifikátor spisovnej slovenčiny, filozof, historik, jazykovedec, spisovateľ, básnik, publicista, pedagóg, redaktor“ (ES, V. zv.). Študoval v Rábe, na evanjelickom lýceu v Bratislave a na univerzite v Halle (1838 – 1840). Po štúdiách pôsobil na evanjelickom lýceu v Bratislave, potom ako súkromný vedec, redaktor a vydavateľ *Slovenských národných novín* v Bratislave. Po aktívnej politickej účasti v revolúcii v rokoch 1848 – 1849 žil od roku 1851 pod policajným dozorom v Modre. Už v študentskom období sa angažoval v slovenskom národnoobrodeneckom hnutí. Bol stúpencom Kollárovej myšlienky slovanskej a československej vzájomnosti. Mal čulé kontakty s podobne naladenými českými, poľskými aj slovenskými študentmi vo Viedni. Zaujala ho Hegelova filozofia s jeho dialektickou metódou a chápaním dejín. Chápaním slovanstva ako komplexu samobytných a rovnoprávných národov prevýšil buditeľskú generáciu Kollára a Hollého. Pôsobenie na Katedre reči a literatúry bratislavského lýcea bolo výhodiskom aj pre jeho širšie politické a kultúrne pôsobenie a zintenzívnilo vlastenecké nadšenie celej generácie „štúrovcov“. Napísal niekoľko významných diel na obranu Slovákov. V roku 1846 po dohovore s M. M. Hodžom a J. M. Hurbanom zjednotiť Slovákov na základe slovenského spisovného jazyka vypracoval ideovo-politické a jazykovedné zdôvodnenie kodifikácie nového celonárodného spisovného jazyka (*Nárečia slovenskuo alebo potreba písania v tomto nárečí*) na báze stredo-slovenčiny a dielom *Nauka reči slovenskej* mu dal pevnú gramatickú stavbu. Už predtým (1844) založil spolu s Hodžom a Hurbanom kultúrno-politický spolok Tatrin, začal vydávať prvé *Slovenské národné noviny* s prílohou *Orol tatranský*, ktoré sa stali tribúnou a organizátorom národnoslobodzovacieho hnutia. Svoj protifeudálny boj rozvinul aj na Uhorskom sneme v Bratislave (1847), kde sa ako poslanec Zvolena zaradil medzi najdôslednejších zástancov zrušenia poddanstva. O rok neskôr sa zúčastnil na formulovaní mikulášskych *Žiadostí slovenského národa*, ktoré vyvolali z maďarskej strany búрку nevole a prenasledovania. Na Slovanskom zjazde v Prahe (1848) vystúpil s ostrou kritikou habsburskej monarchie a predstaviteľov austroslavizmu; po porážke pražského júnového povstania, počas ktorého bol aj na barikádach, odišiel do Záhrebu a hľadal podporu pre protimaďarský odboj u chorvátskeho bána Jelačića. S postupujúcou revolúciou 1848 – 1849 sa stal jedným z hlavných predstaviteľov slovenského povstania, vedúcim činiteľom Slovenskej národnej rady a prešiel na pozície otvoreného boja proti maďarskej revolúcii. Po jej porážke sa však Štúr a jeho spolubojovníci nedožili porozumenia ani zo strany viedenského dvora, ba práve naopak. V roku 1851 sa usadil v Modre. Podľahol nešťastnému zraneniu na poľovačke, umrel 12. 1. 1856. Účinkovanie Ľ. Štúra v slovenských dejinách je mimoriadne významné. Bol pri zrode moderného slovenského národa a významne prispel k jeho formovaniu.

„Krajská knižnica Ľudovíta Štúra“ je vo Zvolene.

Gorzd Zvonický, vlastným menom Andrej Šándor (29. 6. 1913 Močarany – 26. 7. 1995 Rím) – básnik, prozaik, prekladateľ, redaktor, významný exilový pracovník. Študoval začal na saleziánskom gymnáziu v Šaštine v roku 1931, neskôr štúdium prerušil a nastúpil na vojenskú službu v Levoči, kde sa zoznámil s básnikmi J. Silanom a P. Olivom, ktorí v ňom vzbudili záujem o slovenskú katolícku modernu. Vstúpil do saleziánskej rehole a roku 1942 dokončil gymnaziálne štúdium v Kláštoře

pod Znievom. Po teologickom štúdiu vo Svätom Beňadiku bol roku 1948 vysvätený za kňaza. Krátko pôsobil v Michalovciach. Po zrušení rehole bol internovaný v Podolínci, odkiaľ roku 1950 emigroval do Argentíny. V Buenos Aires pôsobil 12 rokov ako kňaz, pracoval v Spolku slovenských spisovateľov a v Zahraničnej Matici slovenskej a spolupracoval ako publicista s emigrantskými periodikami. Roku 1963 sa vrátil do Európy; pracoval v novozaloženom Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme ako jeho funkcionár, redaktor básnickej edície *Lýra* a profesor humanitných vied na tamojšom gymnáziu Antona Bernoláka (do roku 1990). Už v roku 1943 debutoval lyrickou zbierkou *Sejba perál*. V Argentíne vydal zbierku *S ukazovákom na mraku* (1958), po návrate do Ríma zbierky *Prebúdza sa zem*, *Výkriky pri invázii* a viacero ďalších. Významná je aj jeho prekladateľská práca. Za služby talianskej kultúre dostal Rytiersky rad Za zásluhu o Taliansku republiku. Jeho telesné pozostatky boli roku 1996 prevezené na Národný cintorín v Martine.

„**Zemplínska knižnica Gorzda Zvonického**“ sa nachádza v **Michalovciach**.

II.

Michal Matunák (17. 7. 1866 Šurany – 5. 12. 1932 Kremnica) – historik. Štúdium rímskokatolíckej teológie absolvoval roku 1891 v Banskej Bystrici. Začínal ako vychovávateľ vo Vígľaši a Sučanoch, potom pôsobil ako kňaz v Kremnici, riaditeľ školy v Krupine, opäť 20 rokov ako kňaz v Brezne a od roku 1922 mestský archivár v Kremnici. Zaoberal sa regionálnymi dejinami Nitrianskej, Zvolenskej a Hontianskej stolice, dejinami miest, osmanskej expanzie na južnom Slovensku, etnografiou, zbieraním kuruckých piesní. Prvé práce písal po maďarsky. V najvýznamnejšej monografii *Z dejín slobodného a hlavného banského mesta Kremnice* (1928) písal aj o ďalších stredoslovenských banských mestách. Štúdiu *Turecko-uhorské boje v severozápadnom Uhorsku* uverejnil v *Slovenských pohľadoch* (1897).

„**Mestská knižnica Michala Matunáka**“ je v **Šuranoch**.

Karol Anton Medvecký (10. 6. 1875 Dolná Lehota na Orave – 12. 12. 1937 Bojnice) – historik, etnograf, literát. Študoval v Trstenej a Skalici, rímskokatolícku teológiu absolvoval v Banskej Bystrici (1899). Ako kňaz pôsobil v Detve, Krupine, v Detvianskej Hute a na viacerých ďalších miestach, od roku 1920 bol prepoštom v Bojniciach. Za slovenské národné povedomie bol prenasledovaný nielen uhorskou, ale aj cirkevnou vrchnosťou. V roku 1918 bol signatárom Martinskej deklarácie, v rokoch 1918 – 1920 členom Revolučného Národného zhromaždenia a referentom pre cirkevné veci pri Ministerstve pre správu Slovenska. Napísal viacero prác s historickou tematikou (*Kremnický požiar*, *Detva*, *Andrej Kmeť*, *Slovenský prevrat* a i.), bol predsedom Muzeálnej slovenskej spoločnosti a redaktorom jej periodík.

„**Mestská knižnica Karola Antona Medveckého**“ je v **Detve**.

Rudo Moric (27. 3. 1921 Veľké Sučany – 26. 11. 1985 Bratislava) – prozaik, autor literatúry pre deti a mládež, publicista. Absolvent Pedagogickej fakulty UK (1953). Bol učiteľom v Belej (1941 – 1943), účastníkom SNP, po návrate z nemeckého zajatia učil v Stupave. Od roku 1948 pôsobil ako dramaturg Školofilmu v Bratislave, v rokoch 1950 – 1958 bol pracovníkom Výskumného ústavu pedagogického, tajomníkom Zväzu slovenských spisovateľov a od roku 1959 riaditeľom vydavateľstva *Mladé letá*. Vo svojej rozsiahlej, tematicky a žánrovo pesterj tvorbe pre deti a mládež kládol dôraz na

pútavosť témy, poznávacie a etické poslanie prózy, podnecovanie činorodého a citlivého vzťahu k prírode. Mládež prijímala jeho knihy s veľkým záujmom a boli aj hojne prekladané do cudzích slovanských jazykov, maďarčiny a nemčiny. Jeho poviedky a romány pre mládež aj pre dospelých boli príťažlivé a mali silný výchovno-vzdelávací náboj. Bol mu udelený titul Zaslúžilý umelec (1975).

„Knižnica Ruda Morica“ je v **Stupave**.

Samuel Reuss (8. 9. 1783 Istebník – 22. 12. 1852 Revúca) – osvietenec, historik, folklorista. Pochádzal zo slovenskej obrodeneckej rodiny. Študoval v Ožďanoch, na evanjelickom lýceu v Kežmarku a Bratislave a na univerzite v Jene. Pôsobil ako učiteľ v Banskej Bystrici, potom ako farár v Tisovci, Kraskove a najdlhšie (1812 – 1850) v Revúcej. Od roku 1850 bol administrátorom superintendancie v Potísi. V rokoch 1848 až 1849 bol označený za nebezpečného pansláva a so synom Ľudovítom a inými národovcami postavený v Plešivci pred súd. Venoval sa histórii, prírodným vedám a osvete. Prehistorické dejiny Slovákov objasňoval pomocou ľudových rozprávok a povestí, ktoré ako prvý na Slovensku zapisoval; k systematickému zbieraniu ľudových povestí viedol aj študujúcu mládež. Zberateľskou činnosťou sledoval aj národno-vedomovacie tendencie. Jeho rukopisná zbierka o živote horehronského ľudu patrí k prvým slovenským etnografickým prácam. Bol funkcionárom Učenej spoločnosti malohontskej a spoluzakladateľom Slovenskej knižnice v Revúcej (1822).

„Mestská knižnica Samuela Reussa“ je v **Revúcej**.

Ľudovít Vladimír Rizner (10. 3. 1849 Zemianske Podhradie – 7. 10. 1913 Zemianske Podhradie) – bibliograf, spisovateľ. Narodil sa i umrel v Zemianskom Podhradí (t. č. Bošáca). Študoval na Evanjelickom lýceu v Bratislave, v Modre a na gymnáziu v Revúcej. Od roku 1870 bol učiteľom vo svojom rodisku. Literárne sa začal prejavovať od roku 1869. Od roku 1876 pracoval na svojom celožitovnom diele – slovenskej národnej bibliografii, ktorá vyšla v 6 zväzkoch v rokoch 1929 – 1934 v Martine pod názvom *Bibliografia písomníctva slovenského na spôsob slovníka od najstarších čias do konca 1900*. Slovacikálnymi heslami prispel do Riegerovho aj Ottovho náučného slovníka, pomáhal J. Škultétymu, S. H. Vajanskému a J. Vlčkoví pri ich literárno-historických prácach. Písal verše a poviedky pre deti a mládež, poučnú prózu pre dospelých, prekladal zábavno-poučné diela, redigoval edíciu *Knižnica slovenského ľudu* (8 zv.) a časopis *Obzor*. Písal učebnice pre slovenské ľudové školy a prekladal poľnohospodársku literatúru.

„Mestská knižnica Ľ. V. Riznera“ je v **Novom Meste nad Váhom**.

Vladimír Roy (17. 4. 1885 Kochanovce – 6. 2. 1936 Nový/Starý Smokovec) – básnik, prekladateľ. Vnuk J. M. Hurbana. Študoval na gymnáziu v Skalici a Bratislave. Pochádzal z rodiny evanjelického farára a aj sám absolvoval evanjelickú teológiu v Bratislave (1909). Predstaviteľ slovenskej moderny. Už počas štúdií spolupracoval s časopismi *Prúdy* a *Dennica* (zábavno-poučný, neskôr literárno-spoločenský ženský časopis). Na pozvanie R. W. Setona-Watsona bol na študijnom pobyte (1910 – 1911) v škótskom Edinburgu. Bol kaplánom v Liptovskom Mikuláši, Starej Turej a Budapešti, farárom v Púchove a Bukovci (1912 – 1934). Prvú svetovú vojnu prežil na ruskom i talianskom fronte. Posledné roky života strávil v Martine. Vo svojej básnickej tvorbe sa staval do úlohy tešiteľa i vodcu ujarmeného národa, na pozíciu lásky k rodnému kraju a prostým ľuďom; zdrojom jeho poézie bol aj ťubostný cit. Vo viacerých básňach

predvídala agresivitu fašizmu a presadzoval myšlienky humanizmu a pokroku. Niektoré jeho básne boli zhudobnené. Veľa prekladal, najmä z literatúry anglickej, francúzskej, nemeckej i maďarskej – ovládal totiž šesť cudzích jazykov.

„**Mestská knižnica Vladimíra Roya**“ je v **Púchove**.

Kristína Royová (18. 8. 1860 Stará Turá – 27. 12. 1936 Stará Turá) – spisovateľka, ktorá celý svoj život prežila v rodisku. V rokoch 1900 – 1915 bola spoluredaktorkou mesačníka Svetlo a 1925 – 1935 mesačníka Večernica. Autorka pseudoromantickej beletristiky, v ktorej dominovala snaha po náboženskom poučovaní: diela *Bez Boha na svete*, *Bludári*, *Šťastie*, *Opilcovo dieťa* a iné. Jej poviedky vychádzali zásluhou cirkevných organizácií v početných vydaniach v tuzemsku i v zahraničí.

„**Mestská knižnica Kristíny Royovej**“ je v **Starej Turej**.

Vincent Šikula (19. 10. 1936 Dubová – 16. 6. 2001 Modra) – prozaik, básnik, autor detskej a mládežníckej literatúry, jeden z najvýznamnejších predstaviteľov slovenskej prózy v druhej polovici minulého storočia. Roku 1959 absolvoval Konzervatórium v Bratislave. Bol učiteľom hudby (1961 – 1967), redaktorom literárno-kritického časopisu Romboid (1967 – 1968), v ďalšom období dramaturgom Slovenského filmu, od roku 1973 redaktorom vydavateľstva Slovenský spisovateľ, v rokoch 1994 – 1999 predsedom Spolku slovenských spisovateľov. Debutoval knihami poviedok *Na koncertoch sa netlieska* a *Možno si postavím bungalov* (1964). Silné sociálne ctenie a bezprostredný vzťah k prostým ľuďom prejavil vo viacerých nasledujúcich dielach. Slovenské národné povstanie a biedu ľudí na západoslovenskej dedine vo vojnových podmienkach stvárnil v trilógii *Majstri – Muškát – Vilma* (1976 – 1979). Napísal veľa úspešných knížiek pre mládež, niektoré z nich boli filmovo spracované. Viaceré jeho romány a prózy boli preložené do iných jazykov. Bol mu udelený titul zaslúžilý umelec (1979).

„**Obecná knižnica Vincenta Šikulu**“ sa nachádza v jeho rodisku – **Dubovej pri Pezinku**.

Hana Zelinová, vlastným menom Havlátová (20. 7. 1914 Vrútky – 16. 1. 2004 Bratislava) – prozaička a dramatička, autorka literatúry pre deti a mládež. Študovala na učiteľskom ústave v Bratislave. V rokoch 1937 – 1941 bola redaktorkou časopisov *Novosti* a *Slovenská sloboda* v Košiciach aj Prešove, v rokoch 1945 – 1951 vo vydavateľstve *Svojeť* v Košiciach, v rokoch 1960 – 1970 redaktorkou detského časopisu *Zornička* v Bratislave. Debutovala zbierkou poviedok s témou medziľudských vzťahov *Zrkadlový most* (1941). Nasledovali romány *Prístav pokoja*, trilógia *Anjelská zem – Hora pokušenia – Dievočka vstaň*, historická trilógia *Alžbetin dvor – Volanie vetra – Kvet hrôzy*, ako aj trilógia *Hodvábná cesta – Smäd – Klukatý let motýľa* a ďalšie diela. Je autorkou početných kníh pre deti a mládež, rozhlasových, televíznych a divadelných hier, ďalších románov, noviel atď. Viaceré jej diela boli preložené do iných slovenských jazykov, maďarčiny, nemčiny i japončiny. V roku 1979 získala titul Zaslúžilá umelkyňa.

„**Mestská knižnica Hany Zelinovej**“ je v jej rodisku – **Vrútkach**.

Použitá literatúra:

1. *Encyklopédia Slovenska I – VI*. Veda : Bratislava, 1982.
2. *Slovník slovenských spisovateľov*. Kalligram; Ústav slovenskej literatúry : Bratislava, 2005.
3. *Encyklopédia slovenských spisovateľov*. Obzor : Bratislava, 1984.

Aktivity Centra vedecko-technických informácií SR v oblasti sprístupňovania informácií o Európskej únii

PhDr. Mária Harachová, CVTI SR v Bratislave

CVTI SR (<http://www.cvtisr.sk>) pôsobí v oblasti získavania a sprostredkovávania informácií o EÚ dlhý čas. Už roku 1991 získalo od Európskej komisie štatút Európskeho referenčného centra (ERC) a s ním i nárok dostávať do fondu základné publikácie európskych inštitúcií vo zvolenom anglickom jazyku. Boli určené používateľom na prezenčné štúdium. Štatút ERC bol v roku 2001 zmenený na *Depozitnú knižnicu EÚ (DK EÚ)*, čím sa CVTI SR posunulo v oblasti získavania informačných zdrojov o EÚ na vyššiu úroveň. Boli sme jedinou DK EÚ na Slovensku a vzhľadom na vybudovanie špecializovanej študovne s internetovým pracoviskom boli vytvorené i kvalitné podmienky na štúdium pre všetkých záujemcov o otázky európskej integrácie. Rozšíril sa počet získavaných publikácií, získali sme možnosť poskytovať nové služby, predovšetkým v súvislosti so sprístupňovaním databázy CELEX. Vzhľadom na štrukturálne zmeny v sieti informačných stredísk zameraných na poskytovanie informácií o EÚ, ktoré urobila Európska komisia, sa na základe nového štatútu z marca 2006 zmenil názov Depozitná knižnica EÚ na **Európske dokumentačné centrum (EDC)**. Zaradili sme sa tak do veľkej rodiny týchto centier, ktoré pôsobia vo všetkých členských i nečlenských štátoch v Európe a na celom svete. Na Slovensku sú ešte tri ďalšie EDC, a to v Knižnici Právnickej fakulty UK v Bratislave, Univerzitetnej knižnici UMB v Banskej Bystrici a v Univerzitetnej knižnici UPJŠ v Košiciach.

V súčasnosti sú EDC začlenené do informačnej siete EUROPE DIRECT, ktorá poskytuje verejnosti najkvalifikovanejšie informácie o politikách, programoch a aktivitách EÚ.

Európske dokumentačné centrum (<http://www.edis.sk/index/go.php?id=15>)

Získava bezplatne tlačené a elektronické publikácie inštitúcií EÚ, ktoré vydáva vydavateľstvo Publications Office, prípadne ďalší vydavatelia. Publikácie sú prevažne v anglickom jazyku, v ostatnom čase pribúdajú publikácie preložené do slovenčiny. Fond pozostáva z časopisov a monografií, je katalogizovaný, vyhľadávanie umožňujú online katalógy CVTI SR. V študovni EDC je celý fond k dispozícii na prezenčné štúdium formou voľného prístupu používateľov k tlačeným publikáciám a vyhľadávania elektronických informačných zdrojov z internetového pracoviska. Používatelia majú zároveň možnosť využiť konzultačno-poradenské služby pracovníčok EDC. Centrum zabezpečuje poskytovanie a distribuovanie propagačných materiálov a letákov o EÚ širokej verejnosti a rozvíja ďalšie aktivity.

Elektronická knižnica (<http://www.edis.sk/index/go.php?id=14>)

Sústredovaním a usporiadaním elektronických zdrojov týkajúcich sa EÚ do e-knižnice sa CVTI SR začalo zaoberať v r. 2000. Bolo to z dvoch dôvodov:

- mnoho tlačených publikácií z tejto oblasti prešlo do elektronickej verzie, resp. vychádzali súčasne v tlačenej a elektronickej forme,
- chceli sme umožniť používateľom z jedného miesta rýchly a efektívny prístup k európskym, ale aj slovenským informáciám z oblasti európskej integrácie.

Elektronická knižnica pozostáva z dvoch častí:

1. Knižnica elektronických dokumentov (<http://www.edis.sk/index/go.php?id=103>)

Obsahuje výber najdôležitejších dokumentov uchovávaných na serveri CVTI SR. Sú to plnotextové dokumenty v anglickom a slovenskom jazyku, ktoré sa zameriavajú na problematiku európskej integrácie, poskytovania pomoci z fondov EÚ, ako aj na aktuálne otázky z rôznych oblastí: veda, technika, ekonomika, školstvo atď. Dokumenty sú tematicky usporiadané a katalogizované ako náš vlastný e-fond. Súčasťou katalogizačného záznamu je URL adresa dokumentu, ktorá umožňuje zobrazenie plného textu e-dokumentu. Vyhľadávanie dokumentov je možné pomocou online katalógu: <http://www.edis.sk/index/go.php?id=255> alebo zvolením tematickej skupiny, čím sa zobrazia všetky vyrešeršované záznamy k danej téme. V súčasnosti knižnica obsahuje asi 1 500 dokumentov.

2. Euronavigátor (<http://www.edis.sk/index/go.php?id=104>)

Obsahuje tematicky a abecedne usporiadané hypertextové odkazy na významné informačné zdroje so širokým tematickým zameraním. Hypertextové odkazy sú spracované do portálového katalógu, ktorý umožňuje vyhľadávanie podľa zvolených kritérií a triedenie výstupu podľa zvolenej položky. Pri väčšine navigovaných zdrojov je uvedená stručná charakteristika, ktorá je zobraziteľná v „detailoch“. V súčasnosti euronavigátor obsahuje asi 460 odkazov.

Všetky dokumenty v elektronickej knižnici sa priebežne aktualizujú a dopĺňujú.

Elektronické periodikum EURO-INFO (<http://www.edis.sk/index/go.php?id=13>)

Je najstaršou aktivitou CVTI SR v oblasti sprístupňovania informácií o EÚ. Sprostredkováva aktuálne informácie o prebiehajúcich podujatiach, programoch a aktivitách realizovaných v EÚ. Orientuje sa na viaceré tematické oblasti s väčším dôrazom na problematiku informačných a komunikačných technológií. Informuje aj o nových publikáciách vo fonde EÚ a novinkách e-knižnice. V rokoch 1993 – 2001 vychádzalo periodikum v tlačenej podobe. Od roku 2002 existuje len v elektronickej forme. V súčasnosti vychádza 12-krát ročne.

Elektronická referenčná služba „Čo chcem vedieť o EÚ“

(<http://www.edis.sk/index/go.php?id=16>)

Elektronická referenčná služba je najmladšou službou CVTI SR v zmienenej oblasti. Centrum ju sprístupnilo na stránke informačného portálu Euro:portál v roku 2003. V tomto období to bola prvá služba tohto druhu zameraná na EÚ na Slovensku. Používateľom internetu umožňuje prostredníctvom e-formulára klásť otázky a získavať na ne odpovede e-mailom spravidla do dvoch pracovných dní. Služba poskytuje faktografické informácie o EÚ, internetové adresy hľadaných informačných

zdrojov, naviguje na kompetentné inštitúcie, informuje o publikáciách nášho fondu k požadovanej problematike. Zadávanie otázok nie je tematicky ohraničené. Všetky otázky a odpovede sú zverejnené na portáli v archíve tejto služby, v ktorom je možné vyhľadávanie podľa tematického a chronologického hľadiska.

EURO:::portál (<http://www.edis.sk/index/index.php>)

Všetky uvedené aktivity CVTI SR sa sprístupňujú na internete prostredníctvom informačného portálu EURO:::portál. Okrem prístupu k vlastným zdrojom a službám portál umožňuje prístup aj k významným internetovým zdrojom na Slovensku a v Európe. Začiatkom roku 2005 bola implementovaním systému na správu internetového obsahu vytvorená nová obsahová štruktúra a grafický dizajn portálu. Systém umožňuje jednoduchým spôsobom, bez znalosti HTML kódov, publikovať na web, a tak nepretržite aktualizovať obsah.

Portál pozostáva z 3 častí. Prvou je *hlavné menu*, ktoré je umiestnené v strednej časti indexovej stránky portálu a na navigačnej lište stránok. Uvádza vlastné zdroje a služby: EDC, e-knižnicu, e-periodikum, e-referenčnú službu a online katalóg. Z hlavného menu indexovej stránky portálu sú dostupné linky aj na spravodajské servery, ktoré sprístupňujú tlačové správy, najnovšie informácie z oblasti vedy, výskumu, inovácií a technológií: EU Press Room, RAPID, EIS – European Information Service, CORDIS Wire, EurActiv.sk, CORDIS News, European Research Area. *Lavý stĺpec* je rozdelený do tzv. informačných boxov. Poskytuje priestor na rýchlu navigáciu k aktuálnym častiam portálu a odkazy na dôležité externé internetové stránky. *Pravý stĺpec* sa využíva na informácie o novinkách z EÚ, ktoré sa automaticky generujú z denníka Pravda a týždenníka Trend.

Zo života nečlenských knižníc

Mestská knižnica v Banskej Štiavnici

Viera Luptáková, vedúca Mestskej knižnice v Banskej Štiavnici

Mestská a verejná knižnica v Banskej Štiavnici bola založená v roku 1903 Krajskou muzeálnou a knižničnou radou. V tomto roku obsahovala 678 titulov. Po vzniku prvej ČSR knižnica pôsobila pod správou Mestského úradu. Od roku 1945 až do 1991 bola knižnica podriadená mestskému a okresnému národnému výboru.

Od roku 1991 je súčasťou oddelenia mestskej kultúry Mestského úradu v Banskej Štiavnici. Od svojho vzniku prešla niekoľkokrát „pracným sťahovaním“, nie vždy do vyhovujúcejších priestorov. Naposledy v roku 2003 sa knižnica presťahovala do starého meštianskeho domu (zle som sa vyjadřila „nie sa presťahovala“, ale, samozrejme, my knihovníčky sme ju presťahovali), kde máme k dispozícii celé prvé poschodie. V budove sídli aj Centrum mestskej kultúry a Turisticko-informačná kancelária. V týchto knižničných priestoroch sa nachádzajú všetky oddelenia, a to:

oddelenie beletrie, oddelenie náučnej literatúry aj oddelenie pre deti a mládež. Mestská knižnica má jednu pobočku pre deti a mládež na sídlisku Drieňová v Základnej škole Jozefa Kollára. Prevádzku pobočky zabezpečujeme dvakrát týždenne. V mestskej knižnici pracujú tri knihovníčky.

Vstup do knižnice

Naša knižnica eviduje k dnešnému dňu 24 029 zväzkov kníh. K 31. decembru 2005 evidovala 1 174 čitateľov, z toho do 15 rokov 305. Knižnicu v roku 2005 navštívilo 11 646 čitateľov. Knižničnice poskytli v priebehu roku 2005 630 faktografických informácií. Čitatelia majú možnosť čítať 22 periodík. V tomto kalendárnom roku sme zaznamenali pokles čitateľov – študentov vysokých škôl, ktoré sa odsťahovali z nášho mesta. A tiež sa nám nie veľmi darí získavať väčší počet detských čitateľov (aj keď sa snažíme pripravovať pre nich množstvo podujatí).

Vlani sme pripravili 39 menších či väčších kultúrno-spoločenských podujatí pre našich čitateľov. Týchto podujatí sa zúčastnilo 772 ľudí. Snažíme sa prilákať čitateľov aj prípravou rôznych podujatí, či sú to besedy so spisovateľmi, autorské večery, spomienky na slávnych spisovateľov či básnikov, súťaže. Žiakom a študentom poskytujeme informačnú výchovu podľa požiadaviek škôl.

Práca s deťmi na detskom oddelení

Pre deti základných škôl nášho okresu je zaujímavá literárno-vedomostná súťaž **Ak vieš – odpovieš**, ktorú pripravujeme (okrem iných podujatí) pravidelne k TSK. V tomto roku to už bol 14. ročník tejto súťaže. Dvojčlenné družstvá sa boría s otázkami z rôznych odvetví nášho života, no hlavnou doménu súťaže je preverenie si vedomostí z literatúry. Ako odmeny pre víťazov sú pripravené, samozrejme, hodnotné knihy, ale ani ostatní súťažiaci neobídu naprázdno, pretože za odvahu každý z nich dostane nejakú maličkosť. Z besied so spisovateľmi spomeniem spisovateľku *Violu Ivaniškovú*, spisovateľov *Jaroslava Rezníka*, *Daniela Heviera*, *Jozefa Mokoša* a iných. V knižnici sme pripravili niekoľko rozprávkových dopoludní, resp. popoludní pre deti materských škôl. Nemôžeme zabudnúť na **Potteriádu**, čo je ilustračná aj vedomostná súťaž pre deti základných škôl, na **Prváčku pasovačku** (prijímanie prváčikov za čitateľov knižnice), **Čitateľský krúžok**, kde si deti medzi knihami vyberajú a čítajú úryvky pre ďalších, a pod. Tohto roku sme sa zapojili do akcie *Noc s Andersenom* aj súťaže *Čítame s Osmijankom*.

Pre dospelých pravidelne pripravujeme autorské literárne popoludnia, kde predstavujeme tvorbu ľudí, ktorí píšu prózu alebo poéziu zatiaľ len pre svoje potešenie. Takýchto nadšencov máme v našom okrese nemálo. O takéto autorské popoludnia majú u nás veľký záujem. Každoročne koncom apríla (pri príležitosti narodenia Andreja Sládkoviča) pripravujeme **Deň poézie**, kde sa môžu prezentovať ľudia milujúci, prípadne píšuci poéziu. Nezabúdame ani na *Deň matiek* a *Deň otcov* či *Mesiac úcty k starším*. Keďže v našom meste je mnoho ľudí, ktorí svoje pocity pretvárajú do poetického slova, už mnoho rokov vyhlasujeme literárnu súťaž pre všetky vekové kategórie s názvom *Inšpirácie spod Sitna*. Oblíbenými sú aj besedy so spisovateľmi (napr. *Anton Rákay*, *Milka Zimková*, *Kamila Kay Strelková*, *Pavel Dvořák*, *Anton Hykisch*, *Rut Lichnerová*, *Mária Petrová*, *Dana Podracká*, básnik *Malty Mário Azzopardi* a iní).

Kútik s počítačmi pre čitateľov

V roku 1995 sme zakúpili knižnično-informačný systém LIBRIS, v ktorom sme elektronicky spracovali celý náš knižničný fond. Okrem „retra“ sme mali zakúpený aj program „akvizícia“ a „katalogizácia“, preto aj nové knihy sme spracovávali v tomto programe. Keďže sme chceli spustiť aj služby a bolo treba urobiť revíziu fondu, museli sme sa rozhodnúť pre nový KIS, ktorý by bol schopný konvertovať záznamy zapísané

v systéme LIBRIS. Po oboznámení sa s ponúkanými systémami a ich prezentáciách sme sa nakoniec rozhodli zakúpiť KIS Clavius od českej firmy Lanius. Od nového roku 2006 sme spustili automatizované služby, čo nám zrýchlilo vybavovanie čitateľov aj všetky ostatné práce. Hneď po spustení programu Clavius sme urobili aj revíziu KF. Naším čitateľom sú k dispozícii dva počítače, ktoré môžu využívať na prezeranie fondu knižnice, prípadne surfovať po internete. Na internetovej stránke Mestského úradu v Banskej Štiavnici www.banskastiavnica.sk sa nachádza online katalóg našej knižnice, kde si čitatelia môžu zistiť, či sa ten-ktorý titul nachádza v knižnici, prípadne či je v danom okamihu k dispozícii, dá sa čitateľovi prezať svoje konto, prípadne rezervovať knihu.

Pre našich čitateľov poskytujeme aj medziknižničnú výmennú službu. Túto službu využívajú hlavne študenti, pretože veľa titulov, ktoré práve táto kategória používateľov potrebuje k svojmu štúdiu, z finančných dôvodov nemáme zakúpené. Je všeobecne známe, že s problémom financí na zakúpenie nových titulov sa borí viacero knižníc. V tejto chvíli sme veľmi radi, že prostredníctvom online katalógov knižníc na Slovensku môžeme asi s 80 % úspešnosťou zabezpečiť čitateľom požadovanú knihu.

Karľoveská knižnica v Bratislave

Anna Labárová, vedúca knižnice

Zriaďovateľom Miestnej knižnice v Karľovej Vsi, ktorá sídli v objekte na Jurigovom námestí, je mestská časť Bratislava-Karľova Ves. V súlade s knižničným a výpožičným poriadkom karľoveskej knižnice dôležité úlohy v oblasti vzdelávania, výchovy, využívania voľného času obyvateľov v Karľovej Vsi, ale aj ostatných obyvateľov hlavného mesta. Poskytuje služby všetkým vekovým sociálnym aj profesijným skupinám používateľov.

V súčasnosti knižnica eviduje 31 844 knižničných jednotiek. Počet zaregistrovaných čitateľov je 1 398, z toho je 635 čitateľov do 15 rokov. Táto veková kategória za registráciu neplatí, nad 15 rokov sú registračné poplatky 100 Sk na dvanásť mesiacov. Veľmi ústretový je výpožičný čas pre používateľov knižnice. V pondelok až štvrtok je otvorené od 9,00 do 19,00 hod., v piatok od 12,30 do 16,00 hod.

Kvantitatívny nárast informácií a neustále zvyšovanie informačnej gramotnosti používateľov privedlo aj vedenie mestskej časti Bratislava-Karľova Ves do situácie, aby zakúpilo pre našu knižnicu informačný systém na automatizáciu knižničných procesov. Prechod fyzickej knižnice na kombinovanú formu fyzicko-virtuálnu mal niekoľko etáp.

Prvá etapa – modul Katalóg – sa realizovala v rokoch 2005 – 2006. Databáza obsahuje 31 844 knižničných jednotiek a je sprístupnená na internete. Ďalej nasledovalo vytvorenie automatizovanej kartotéky používateľov. Od septembra tohto roku prebieha v knižnici skúšobná prevádzka modulu Výpožičné služby. Novinkou pre zaregistrovaných používateľov je, že si môžu knihy vybrané z katalógu knižnice rezervovať na e-mailovej adrese kniznica@karlovaves.sk. Obratom sa dozvedia, či je kniha k dispozícii, alebo si treba na ňu počkať.

S našou knižnicou bude virtuálne prepojená aj žiacka knižnica Základnej školy na Majerníkovej ulici. Deťom z Dlhých dielov bude stačiť, ak si prostredníctvom pra-

Účastníci podujatia „Pripad Judáš“ v interiéri knižnice

knihnice majú registrovaní čitatelia možnosť prístupu do databázy – či už z pracoviska alebo priamo z domu.

Spisovateľka Elena Antalová v rozhovore s režisérkou Martou Gogálovou

Moravčík – spisovateľ, Jozef Moravčík – spisovateľ, Jozef Kollár – spisovateľ a Elena Antalová – autorka rozhlasových hier. Najbližšie sa záujemci o historickú literatúru môžu v januári tešiť na stretnutie s autorom a režisérom Martinom Kákošom a vypočuť si jeho rozhlasovú hru *Milovaná Mimi*.

V príjemnom prostredí knižnice si čitatelia môžu prečítať dennú tlač, študovať literatúru. Internetové služby verejnosti knižnica poskytuje od júna 2004, v súčasnosti majú naši používatelia k dispozícii 3 počítače s pripojením na internet.

čovníčky žiackej knižnice objednávajú z online katalógu Miestnej knižnice knihy, ktoré potrebujú. Takto objednané knihy budú vždy v určitom čase dovezené do žiackej knižnice, kde si ich čitatelia vyzdvihnú a po prečítaní ich tam aj vrátia. Postupne budú takýmto spôsobom s našou knižnicou prepojené všetky žiacke knižnice v Karlovej Vsi. Výhodou virtuálnej knižnice je, že z hociktorého miesta Bratislavy priamo zo stránky

V práci s čitateľmi uplatňujeme individuálne a kolektívne formy práce. Rozšírenou formou odbornej výchovy používateľov je informačná príprava pre základné školy, kde sa deti naučia orientovať v knižnici, v knižničných dokumentoch a používať katalógy. Veľmi obľúbené sú besedy so slovenskými spisovateľmi, autormi a režisérmi rozhlasových hier. V poslednom období navštívili knižnicu Petra Nagyová-Džerengová – spisovateľka, Viera Černušková – poetka, Štefan

INFORMÁCIE

Z volebného valného zhromaždenia Slovenskej asociácie knižníc

■ *Správa o činnosti správnej rady Slovenskej asociácie knižníc za volebné obdobie 2003 – 2006*

Vážené kolegyně a kolegovia, dovoľte mi, aby som stručne zhodnotila 6. volebné obdobie Slovenskej asociácie knižníc, ktoré práve končí. SAK má k dnešnému dňu 82 členov, počas tohto volebného obdobia sa členská základňa zvýšila o 6 členov. Odstupujúca správna rada bola zvolená na valnom zhromaždení SAK v Martine 26. novembra 2003. Pre rekapituláciu uvediem, v akom zložení sme pracovali:

- PhDr. Daniela Gondová, predsedníčka,
- Mgr. Andrea Doktorová, podpredsedníčka a súčasne aj garant za ekonomickú a hospodársku agendu,
- PhDr. Mária Kadnárová – tajomníčka,
- PhDr. Dušan Lechner – odborná skupina pre legislatívu,
- PhDr. Oľga Lauková – odborná skupina pre dlhodobý rozvoj,
- Ing. Milan Rakús – odborná skupina pre informatizáciu a elektronizáciu,
- PhDr. Ľubomír Kucka – odborná skupina pre edičnú činnosť a propagáciu,
- Mgr. Beáta Bellérová – sekcia akademických knižníc,
- Ing. Margita Galová, Mgr. Katarína Šušoliaková, Mgr. Emília Antolíková – sekcia pre verejné knižnice.

Správna rada sa od svojho zvolenia stretla na 12-tich zasadaniach, prvé sa konalo hneď po volebnom valnom zhromaždení a posledné, v poradí dvanáste, začiatkom októbra 2006. V súlade so stanovami asociácie sa konali pravidelne každý rok valné zhromaždenia, na ktorých sa skladali účty za predchádzajúci rok a odsúhlasovali sa nové zámery, plán práce a rozpočet. Počas tohto volebného obdobia sa konali tri valné zhromaždenia – 29. apríla 2004, 17. marca 2005 a 1. marca 2006.

Všetky valné zhromaždenia sa konali v Slovenskej národnej knižnici v Martine. Výber miesta konania bol podmienený skutočnosťou, že v rámci valného zhromaždenia, či bezprostredne po jeho konaní, sa uskutočnila prezentácia výsledkov projektu KIS3G. Takto sa správna rada SAK a odborná skupina pre informatizáciu a elektronizáciu snažila o spropagovanie projektu a o zabezpečenie širšej informovanosti o dosiahnutých výsledkoch. Prezentácie výsledkov projektu sa uskutočnili už trikrát, vždy bol o toto podujatie veľký záujem – záleží na novej správnej rade a na jej dohovore s vedením SNK, či bude v prezentáciách projektu pokračovať aj naďalej.

Ťažiskovým podujatím Slovenskej asociácie knižníc je – už niekoľko rokov, konkrétne od roku 2000 – Týždeň slovenských knižníc. Uskutočnilo sa už sedem ročníkov

Týždňa slovenských knižníc. Cieľom prvého TSK, v roku 2000, bolo pozitívne zviditeľňovanie knižníc ako kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií prostredníctvom čo najrozmanitejšieho spektra aktivít a podujatí. Knižnice chcú dokázať, že sú to životaschopné inštitúcie, ktoré napriek množstvu rôznorodých problémov a nedostatku finančných prostriedkov chcú a vedia ponúknuť veľa zaujímavého, nového, poučného i zábavného pre svojich čitateľov a návštevníkov. Správna rada stále považuje tento cieľ za aktuálny a zatiaľ sme nevideli dôvod na jeho korigovanie. Už po dva roky sa Týždeň slovenských knižníc koná pod ústredným mottom „Knižnice pre všetkých“. Či ostane aj pre 8. ročník – uvidíme.

TSK sa zvykne konať posledný marcový týždeň. Bolo to tak päťkrát, okrem 6. ročníka, v roku 2005, ktorý bol výnimočný a konal sa až v apríli, a to podľa nášho názoru z významného dôvodu – bolo to otvorenie zrekonštruovanej Univerzitnej knižnice v Bratislave. V Univerzitnej knižnici sme oficiálne otvárali nielen 6. ročník TSK, ale súčasne sme oficiálne predstavili našu sovičku – SAKAČIK-a – a aj sme ju slávnostne odovzdali. Dúfam, že všetci viete, že máme SAKAČIK-a a viete aj to, že SAKAČIK je vlastne skratka pre cenu Slovenskej asociácie knižníc za aktívnu činnosť knižnice. Súťaž o túto cenu sme vyhlásili v prvom roku nášho volebného obdobia, konkrétne na záver 5. ročníka TSK. Čo nás k tomu viedlo? Bola to snaha zdôrazniť zaujímavý čin, udalosť alebo nejaké podujatie členskej knižnice asociácie a odmeniť ju. SAKAČIK udeľujeme na začiatku TSK za významný aktívny počín, resp. aj za dlhodobejšiu činnosť členskej knižnice SAK v uplynulom roku. Cena je spojená jednak so slávnostným odovzdaním sovičky, diplomu a finančnej čiastky vo výške 20 000 korún, ktorá je účelovo určená na nákup knižničného fondu. Ako som už spomenula, prvého SAKAČIK-a sme odovzdali vlani, a to Považskej knižnici v Považskej Bystrici, druhého dostala Žilinská knižnica v Žiline tento rok. Verím, že tak, ako sa z TSK stala tradícia, bude aj udeľovanie ceny SAKAČIK tradíciou.

Počas TSK Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici, odborná skupina pre dlhodobý rozvoj, v úzkej spolupráci a za finančnej podpory asociácie každoročne organizuje celoslovenský odborný seminár s medzinárodnou účasťou zameraný na aktuálne témy, ako marketing a public relations v službách knižníc, osobnosť knižnično-informačného pracovníka v znalostnej spoločnosti, informačná vzdelanosť; v roku 2006 sa konal už 6. ročník tohto seminára.

Okrem TSK ďalšou vhodnou príležitosťou na zviditeľnenie knižníc je prezentácia asociácie a knižníc na medzinárodnej výstave Bibliotéka. V tomto volebnom období sme boli na Bibliotéke dvakrát – v roku 2004 a 2005. Tento rok sme sa neprihlásili, keďže sme nadobudli dojem, že vynaložené finančné prostriedky sú pomerne dosť vysoké, neprimerané výsledku a vynaloženej námahe kolegýň z Univerzitnej knižnice v Bratislave, Knižnice Ružinov v Bratislave, Slovenskej lekárskej knižnice a kolegýň z knižníc na Univerzite Komenského v Bratislave, ktoré pod vedením Dr. L. Čelkovej Bibliotéku pripravovali a aj zabezpečovali služby. Takže hlavným dôvodom prehodnotenia účasti asociácie boli organizačné a technické problémy pri zabezpečení prípravy stánku a služieb. Uvidíme, či sa novozvolená správna rada stotožní s týmto názorom.

Počas nášho volebného obdobia sme pripravili dve celoslovenské podujatia. Koncom minulého roka, konkrétne v novembri 2005, sme zorganizovali celoslovenský seminár zameraný na problematiku verejných knižníc. Pod gesciou sekcie verejných knižníc, konkrétne pod vedením jej predsedníčky Mgr. K. Šušoliakovej, sa zmapovala situácia

vo verejných knižniciach, získali sme veľa zaujímavých informácií a cenných podkladov, ktoré boli o. i. využité aj pri spracovaní odpočtu úloh zo Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva do roku 2006 a pri príprave návrhu stratégie rozvoja slovenského knihovníctva v rokoch 2007 – 2013, ktorý sme nazvali Knižnice pre vedomostnú spoločnosť. Tieto dva významné dokumenty sme odbornej knihovníckej verejnosti predstavili na druhom celoslovenskom podujatí – na konferencii Knižnice 2007 – 2013, ktorá sa konala v júni v Slovenskej národnej knižnici v Martine. Konferenčné materiály, ako aj podklady získané z jednotlivých knižníc, boli publikované v bulletinoch SAK, a to v tohtoročnom čísle č. 3 a v práve vyjdenom mimoriadnom čísle bulletinu, ktoré obsahuje odpočet úloh zo stratégie do roku 2006 a aj návrh stratégie na ďalšie obdobie.

Odpočet úloh zo stratégie veľmi starostlivo a zodpovedne pripravila podpredsedníčka asociácie Mgr. Andrea Doktorová, základ novej stratégie, resp. základné tézy, boli spracované docentom D. Katuščákom, generálnym riaditeľom SNK v Martine. Po verejnej diskusii, po zhodnotení získaných pripomienok a doplnkov návrh stratégie do súčasnej definitívnej podoby dopracovala ad hoc pracovná skupina pod vedením predsedníčky asociácie.

Uvedené materiály, t. j. odpočet a návrh stratégie na ďalšie roky, budú oficiálne predložené ministrovi kultúry SR ako návrhy odbornej knihovníckej verejnosti. Veríme, že budú vhodným podkladom na spracovanie oficiálneho vyhodnotenia plnenia vládných uznesení č. 310/2001 a č. 801/2002 a na prípravu stratégie rozvoja slovenského knihovníctva v súlade so zámerom z programového vyhlásenia vlády SR z augusta 2006 – citujem z vládneho vyhlásenia, časť 6. 3: „Za významný predpoklad ochrany kultúrneho dedičstva vláda SR považuje schválenie Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva, múzeí a galérií.“ Očakáva sa, že stratégia bude finalizovaná v priebehu budúceho roka, čo poskytuje ešte stále dostatok času na ďalšie premýšľanie, diskutovanie a následné skvalitnenie jej obsahu. Doterajšie skúsenosti potvrdili, že prerokovanie zásadných knižničných dokumentov na vládnej úrovni je mimoriadne dôležité a užitočné. Slovenská asociácia knižníc považuje prijatie a schválenie materiálu pod názvom „Knižnice pre vedomostnú spoločnosť“ a podnázvom „Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva 2007 – 2013“ vládou SR za svoju prvoradú úlohu.

Viackrát som spomenula bulletin. Som rada, že sa nám darilo počas celého volebného obdobia zabezpečiť kontinuitu v jeho vydávaní. Je to zásluha hlavného redaktora Ing. Jána Kuráka a výkonnej redaktorky Mgr. Márie Mlynárikovej z CVTI SR. Bulletin bol odrazom života členských knižníc, zachytával všetko podstatné, čo sa v asociácii udialo, navyše redaktori sa snažili aj o predstavenie nečlenských knižníc, v rubrike *Pytame sa* odzneli odpovede na rôzne zaujímavé otázky.

Pozorný čitateľ si mohol v bulletine všimnúť aj prvé príspevky o podujatiach v rámci novokreovaného programu asociácie „Partnerstvo alebo spojme svoje sily“. V Bulletinu SAK č. 2 je to príspevok z Hornozemplínskej knižnice o Dňoch detskej knihy a o seminári Osobnosť knižnično-informačného pracovníka v znalostnej spoločnosti, v čísle 3 článok z Mestskej knižnice v Piešťanoch o festivale rozhlasových rozprávok Zázračný oriešok. Nedávno, 10. a 17. októbra, sa v Košiciach konal seminár Psychologické aspekty komunikácie vo verejných knižniciach, včera (23.10.) sa uskutočnili podujatia v rámci 2. ročníka Súťaže o najzaujímavejšie podujatie školskej kniž-

nice k Medzinárodnému dňu školských knižníc. Obe tieto akcie sme v rámci programu Partnerstvo finančne podporili. Očakávam, že budeme v Buletínu SAK o nich všetci informovaní, keďže toto je jedna z podmienok, ktorú by mala splniť knižnica žiadajúca o príspevok v rámci programu „Partnerstvo alebo spojme svoje sily“. V rámci tohto programu asociácia ponúka spoluprácu a partnerstvo pri organizovaní podujatí vrátane určitého finančného príspevku. Všetko potrebné o programe „Partnerstvo“ sa dozviete z webovej stránky asociácie (<http://www.sakba.sk>).

O živote asociácie sa snažíme informovať aj na webovej stránke, ktorá prešla v tomto volebnom období určitou formálnou zmenou a úpravou – myslím, že to bola veľmi pozitívna zmena. Okrem základných informácií o asociácii sa tu nachádza aj archív Bulletinu SAK od roku 2001, takže ak niekomu niektoré číslo chýba, je aspoň takáto možnosť náhrady.

Pri hodnotení činnosti asociácie nemôžem nespomenúť sekciu akademických knižníc, najmä semináre akademických knižníc. Aktivity akademických knižníc môžu byť príkladom, ako spoločný postup pomáha naplňovať stanovené ciele. Ich spolupráca a úspešný lobing zo strany SAK priniesli v uplynulom období výsledky a pozitívne ovplyvnili vývoj týchto knižníc. Podarilo sa presadiť vytvorenie samostatnej skupiny pre rozvojové projekty AK, knižnice získali v rokoch 2004 – 2006 asi 7 mil. Sk ročne, zlepšil sa prístup k licencovaným databázam, čo, samozrejme, pozitívne ovplyvnilo aj situáciu a postavenie AK na vysokých školách. Vďaka spolupráci sa podarilo aj presadiť a uviesť do praxe Smernicu MŠ SR o bibliografickej registrácii a kategorizácii publikačnej činnosti, ktorá knižniciam pomohla pri spracovaní publikačných aktivít zamestnancov VŠ. S cieľom reflektovať aktuálne trendy a požiadavky vznikla ad hoc pracovná skupina pre informačné vzdelávanie, ktorej úlohou je spracovanie základných materiálov pre rozvoj aktivít AK v tejto oblasti. Ospravedlňujem sa, že sa azda podrobnejšie venujem akademickým knižniciam – určite má na to vplyv aj to, že som práve z takejto knižnice. Ale hlavným dôvodom je skutočnosť, že SAK vlastne zastrešuje akademické knižnice verejných vysokých škôl, stará sa o ne, a stará sa o všetky bez rozdielu, či sú alebo nie sú členmi asociácie. Taktiež všetky aktivity sa robia pre všetky AK bez ohľadu na členstvo knižnice v asociácii. Je to správne? Neviem. Ale táto činnosť má efekt a priniesla pozitívne výsledky, spolupráca s Ministerstvom školstva SR bola v uplynulom volebnom období vlády SR veľmi dobrá.

Na podnet sekcie verejných knižníc sme prijali ponuku podieľať sa na celoslovenskej čitateľskej súťaži „Čítame s Osmijankom – pridaj sa aj Ty!“ Hlavnému organizátorovi súťaže neziskovej organizácii Osmijanko sme, na základe zmluvy, poskytli po dva roky finančnú podporu na vytlačenie plagátov pre deti. Zdá sa nám neskutočné a súčasne veľmi potešujúce, že s Osmijankom v prvom roku čítalo takmer 10 000 žiakov z celého Slovenska, v druhom roku to bolo ešte viac. Už sa rozbieha 3. ročník a o ňom nám azda viac povie v diskusii sám Osmijanko, ktorý prijal naše pozvanie.

Vážené kolegyne a kolegovia, o tom, čo sa udialo na pôde SAK v ostatnom volebnom období, by sa dalo ešte dlho hovoriť. Počas tohto obdobia sme sa vyjadrovali a snažili sa pomôcť pri riešení aj menej príjemných otázok a problémov, ako napr. spôsob odvádzania poplatkov za používanie diel autorov pre LITA, ktorý stále nie je definitívne uzavretý. Oslovili sme pánov ministrov kultúry, keď sme sa obávali, ako dopadnú finančné prostriedky z grantových programov Ex Libris, komunikovali sme aj

s ministrom zdravotníctva, keď sa menilo postavenie Slovenskej lekárskej knižnice, vyjadrili sme sa aj k podmienkam výberového konania na riaditeľa ÚK SAV, ktoré boli následne upravené. Je potrebné otvorene povedať, že sme sa nie vždy stretli s pochopením a porozumením zo strany oslovených, ale zakaždým sme dostali odpoveď, a to je znak, že nás vrcholové štátne orgány vnímajú ako partnera a reagujú. Naša vďaka za spoluprácu a podporu – okrem už spomínaného Ministerstva školstva SR – patrí najmä Ministerstvu kultúry SR, konkrétne pracovníkom sekcie kultúrneho dedičstva. Je zrejmé, že im na osude slovenského knihovníctva a knižníc záleží.

Vážené kolegyně a kolegovia, na záver len pár slov o financiách. Základ pre SAK tvoria členské príspevky knižníc. Nesmierne ma teší a vysoko si vážim, že počas tohto volebného obdobia všetky knižnice každoročne zaplatili členský príspevok. Považujem to za určité ocenenie našej práce – jednoducho SAK vám stojí za to, aby ste si zaplatili členské. Nebudem viac hovoriť o finančných prostriedkoch, tejto téme sa bude podrobne venovať pani podpredsedníčka – skvelá to strážkyňa nášho pokladu a aj kontrolná a revízná komisia.

Teraz skutočne už záver – veľmi sa ospravedlňujem, ak som nejaké podujatie či inú významnú skutočnosť nespomenula, nebolo to úmyselné.

Dovoľte mi malé osobné vyznanie – napriek mojej dlhoročnej praxi v slovenskom knihovníctve a pomerne dlhom pôsobení vo funkciách, predtým v Spolku slovenských knihovníkov, neskôr v Slovenskej asociácii knižníc, ma mnohé knižnice vedia svojou činnosťou, nápadmi milo prekvapiť. Som rada, že mám možnosť stretávať sa s mnohými zaujímavými, vynaliezavými ľuďmi, na ktorých vidno, že im záleží na ich knižnici. Budem ešte radšej, keď si práve takýchto kolegov do správnej rady a KRK zvolíme. Všetkým, ktorí sa na činnosti Slovenskej asociácie knižníc v tomto volebnom období podieľali, úprimne ďakujem. Ďakujem najmä členom odstupujúcej správnej rady, väčšina z nich odvieďa veľký kus dobrej práce.

Ďakujem za pozornosť.

Piešťany 24. 10. 2006

PhDr. Daniela Gondová

■ ***Uznesenia volebného valného zhromaždenia SAK 24. 10. 2006, Piešťany***

Valné zhromaždenie Slovenskej asociácie knižníc

1. berie na vedomie

- Správu o činnosti SAK za uplynulé volebné obdobie,
- Správu o stave hospodárení SAK za rok 2006,
- Správu kontrolnej a revíznej komisie SAK;

2. schvaľuje

- Správu volebnej komisie o priebehu a výsledkoch volieb predsedu SAK,
- Správu o priebehu a výsledkoch volieb členov SR SAK a náhradníkov,
- Správu o priebehu a výsledkoch volieb členov KRK SAK a náhradníkov;

3. ukladá

- novozvolenej SR SAK prebrať administratívnu agendu do 31. 12. 2006 a finančnú agendu do 31. 1. 2007,
- pripraviť návrh plánu práce a rozpočtu na rok 2007,
- predsedníčke SAK iniciovať zvolanie Ústrednej knižničnej rady a navrhnúť prerokovanie návrhu dokumentu *Knižnice pre vedomostnú spoločnosť: Strategický plán knižníc 2007 – 2013*,
- zaoberať sa podnetnými návrhmi a pripomienkami z diskusie;

4. vyslovuje uznanie a poďakovanie doterajšej SR SAK za vykonanú prácu.

■ **Výsledky volieb orgánov Slovenskej asociácie knižníc**

Predsedníctvo:

- predseda SAK: PhDr. Daniela Gondová
- podpredseda SAK: Mgr. Andrea Doktorová

Členovia správnej rady SAK:

1. Mgr. Emília Antolíková
2. Ing. Milan Rakús
3. Mgr. Katarína Šušoliaková
4. PhDr. Dušan Lechner
5. Ing. Margita Galová
6. Mgr. Daniela Džuganová
7. PhDr. Klára Kernerová
8. PhDr. Oľga Lauková
9. Ing. Alena Poláčiková

Náhradníci:

1. PhDr. Ľudmila Homolová
2. Mgr. Valéria Závadská
3. Mgr. Jana Holubcová
4. Benjamína Jakubáčová

Členovia kontrolnej a revíznej komisie SAK:

1. Mgr. Katarína Soukupová
2. Mgr. Viera Baničová
3. Mgr. Anna Gašparovičová

Náhradníci:

1. PhDr. Helena Pangrácová
2. Mgr. Anna Keruľová

... lebo Prešov číta rád

Začalo sa to jednoducho. Ako osláviť jubileum knižnice, ak nie knižničným festivalom? A rovno trojdňovým. Tak sme v roku 2005 úspešne absolvovali prvý ročník, teraz už overenej akcie, Prešov číta rád. V závere sme už tušili, že to neostane iba tak. Okolnosti, hostia ba aj účastníci našej slávnosti nás presvedčali, že naša myšlienka nemôže ostať ležať ladom a my sme sa presvedčiť nechali. Či sme urobili dobre, to už posúdili iní, ale sme radi, že sme zvládli aj druhý ročník.

Čo bolo ako predtým?

- Opäť to bola oslava. Poctu sme vzdávali knihám, spisovateľom, literatúre a umeniu.
- Opäť prišla Olinka Feldeková, ktorá sa stala nemenovanou tútorkou festivalu a ktorá tentokrát priviedla so sebou aj svojho manžela, legendu detskej literatúry – spisovateľa Lubomíra Feldeka. Vraj „Pod, Prešov je nádherný a knižnica je úžasná“ – citoval ju pán Feldek niekoľkokrát. Mali sme šťastie. Dal prehovoriť a stálo to za to.
- Z ďalekej Prahy sa k nám vrátila aj spisovateľka Ivonka Březinová, ktorá sa na festival „objednala“ už vtedy, keď odchádzala minulého roku domov. Rozdiel bol iba v tom, že na svojom konte mala o štyri knihy viac.
- Znovu sme mali kopec sprievodných akcií a tou najväčšou a najúspešnejšou bola čítariáda – čitateľský maratón, do ktorého sme zapojili každého, kto bol poruke. Našich hostí, spisovateľov, knihovníkov, náhodných okoloidúcich, decká, čo sa prišli iba tak pozrieť. Deti sa mohli predviesť a kto bol, nestáľoval sa. Pán Feldek všetkých obšťastnil svojou obľúbenou historkou o prvých slovách napísaných po slovensky. Bolo úžasné sledovať, ako dav detí dookola opakuje: „Amen! Zabil babu kameň!“ A pohotoví ilustrátori detských kníh Miro Regitko to hneď výtvarne zachytil. Ako sme neskôr zistili, svojimi ilustráciami veľmi šikovne glosoval všetko, čo sa na festivale dialo.
- Ani cieľ sa nezmenil: Dostať verejnosť do knižnice. Ale ako? A tu sme uplatnili to najjednoduchšie a najúčinné riešenie, ktoré bolo naporúdzí. „Keď nejde Mohamed k hore, musí hora k Mohamedovi.“ A vydali sme sa na cestu...

Čo bolo iné?

Vyšli sme z knižnice von. Načo sedieť vo vnútri, keď vonku bolo nádherné, takmer letné počasie? Postavili sme pódium na pešej zóne pred knižnicou a všetko, čo sme si pripravili (besedy, literárne pásma, autorské čítania), prebiehalo priamo pred zrakmi verejnosti. V okolitých záhradných kaviarničkách posedávali „konzumenti“ a mnohí si ani nevedomovali, že „konzumujú“ aj čosi iné. Okoloidúci sa zastavovali a ich zvedavosť nahrávala našim úmyslom. Mamičky s kočíkmi, ktoré sa vybrali na prechádzku, nemuseli iba tak bezcieľne blúdiť mestom a študenti, ktorí ani nestihajú čítať plagáty (ktorých sme mali po meste rozvešaných neúrekom), si pochvaľovali, že natrafili práve na toho svojho obľúbeného spisovateľa, a pýtali si program festivalu, aby nebodaj niečo nezmeškali. Pod pódium bolo viac miesta, ako by bolo vo vnútri.

V tomto roku sme pozvali viac hostí, ktorí nadšene chodili besedovať, kam sme ich vyslali. „Aký je ďalší scenár?“ – bola častá otázka. Máme totiž ešte štyri pobočky a

samostatné detské oddelenie Snliečko, ktoré v ničom neostali pozadu. (Veď ak sa ľudia zo sídlisk nedostanú do mesta, možno pribehnú aspoň do tej svojej knižnice...)

Dokonca sa vytvorila „skupinka“, ktorej členovia vôbec neboli anonymní. Básnik Erik Ondrejička, poviedkár Ďuro Šebesta a Ľubo Dobrovoda, ilustrátor Miro Regitko a spisovateľka Petra Nagyová-Džerengová nevedeli bez seba vydržať až tak, že si navzájom chodili na besedy. Netreba spomínať, že Ľubo Dobrovoda, autor úspešnej knihy *Ja, malkáč* bol ozajstnou hviezdou festivalu a pokojne by sa užíval v ktorejkoľvek televízii s reláciou typu „one man show“.

Zlatým klincom bol tradičný galavečer, ktorý prebiehal naozaj netradične. Najskôr nás prekvapil Ľubomír Feldek, ktorý bol z Prešova taký unesený, že sa rozhodol že u nás v knižnici pokrstí svoju najnovšiu knihu. Riaditeľka knižnice Mgr. Iveta Hurná ju na jeho želanie krstila bozkom, tak sa pre istotu nechal pokrstiť aj sám spisovateľ. Na oplátku sme prekvapili pána Feldeka aj my. Zablahoželali sme mu k jeho sedemdesiatinám, ktoré mal síce až o dva týždne, ale nikomu to nevadilo. A napokon sme prekvapili ešte jedného oslávenca, Ľuba Dobrovodu, ktorý práve v ten deň oslávil 44 rokov. O tom, ako to všetko na neho zapôsobilo, svedčia jeho slová: „Nedávno som sa vrátil z Venezuely. Myslel som si, že ju nič neprekona. Ale Prešov je lepší!“

Graduje, graduje, graduje... a odrazu bolo ticho.

Odprevadili sme posledných hostí a zrazu sa nikomu nechcelo hovoriť. Bolo nám smutno. Už sa len posielali SMS-ky. Ešte to trvalo, kým sa dojmy ustálili, kým sme to rozdýchali, kým sme si prečítali všetky odozvy v tlači, venovania od našich vzácných hostí autorov a tvorcov. Titulky zneli: V Prešove sa zišli spisovatelia, ilustrátori i výtvarníci; Ľudia stále čítajú; Chválili knižničný festival; Rebel Dobrovoda vyľakal učiteľky; Spisovatelia svoje knihy nečítajú; Na námestí čítali aj Feldekovci; Feldek vymyslel akciu prešov číta rád skratku PrČir a pod. Zaujímavé bolo o sebe čítať a tešilo nás to. Spomínali sme na prvý ročník, aj na to, ako takáto myšlienka vznikla. Jednoducho spontánne. Keď sme už vyskúšali skoro všetky formy podujatí na podporu čítania, povedali sme si: Ideme robiť festival.. Musíme zmobilizovať verejnosť, musíme do ulíc a na ľudí vyslať pozitívny stimul. A keď sa vyklul názov, mali sme husiu kožu a vedeli sme, čo tam chceme a na koho chceme zapôsobiť. Po prvom ročníku sme sa aj obávali, či ten druhý bude tiež dobrý, či nesklameme... Zdá sa, že sme nesklamali. Svedčia o tom dojmy aj hodnotenia. Napríklad Petra Nagyová-Džerengová: „Je to neskutočné, veľmi sa mi tu páči. Ten kolektív knižnice, to sú tak strašne oduševnené baby, ktoré toto všetko usporiadali. Prešov dávam za vzor všetkým ostatným mestám na Slovensku, aby aj tie rady čítali. Ak sa kniha dostane na ulicu, medzi ľudí, to je ten najlepší spôsob, ako ju spropagovať.“

Všetci nás chválili a v dobrom závideli p. riaditeľke Ivete Hurnej, že má taký skvelý kolektív. „Knižovníčky telom aj dušou, šikovné dievčatá, milé, pekné, my vás obdivujeme, ako to môžete zvládnuť?“ No... pripravovali sme to s láskou a veľkým oduševnením. A poviem vám, veď my sme to mali za odmenu. Verte, boli to aj pre nás úžasne stretnutia s našou živou prácou, ktorej venujeme nielen čas, ale aj svoje srdcia. No, môžete to prežiť, keď vám bozkáva ruku ctihodný pán Feldek, keď sa s vami rozpráva pani Oľga Feldeková, keď sa smejete s Petrou Nagyovou-Džerengovou, keď sa bojíte Ľuba Dobrovodu, ale len dovtedy, kým s ním spoločne nepoobedujete, keď vás obdivuje a skladá pre vás báseň Erik Ondrejička alebo keď vy obdivujete Mira Regitka?

Určite máte podobné dojmy aj vy, keď sa vám vydarí podujatie. Za tie 3 dni sme uskutočnili 36 podujatí na námestí pred knižnicou a na sídliskách Prešova. Návštevníkov sme nemohli zrátať, ale aj tí, ktorí neboli, tak sa pristavili alebo počuli. Tento ročník sme za každú cenu chceli obohatiť knižným salónom. Mali sme predstavu, že do Prešova dostaneme aj veľké vydavateľstvá, ale nepodarilo sa. Aj napriek tomu, že sme oslovili skoro každé vydavateľstvo a ponúkli im výhodné podmienky, na východ sa nejako netrhali. No podarilo sa nám prezentovať aspoň tie naše, regionálne. Ľudia sa pristavovali, prezerali a kupovali. Kniha sa im dostala do rúk a knižný salón bol skutočným obohatením festivalu.

Nezabudli sme ani na nás knihovníkov. Tiež sme sa dlho zamýšľali nad témou odborného seminára a tá znela: Alternatívne spôsoby knihovníckej práce. Niektoré referáty, ktoré tam odzneli a nečakané formy zážitkov trochu šokovali knihovnícke publikum a navodili aj polemiku: je skutočne nutné v dnešnej dobe, v našej knihovníckej práci hľadať nové alternatívy?

Týmto trom festivalovým dňom môžeme smelo dať prívlastky ako dynamické, niekedy až hektické, zábavné, mnohokrát prekvapivé, ba až šokujúce, udivujúce, úsmevné, pre niekoho aj bezstarostné, poučné, literárnoumelecké, ale v každom prípade knižné, a najmä knižničné a knihovnícke. Je to vraj jediný festival svojho druhu na Slovensku. Kto chce, nech si tipne: Bude aj tretí ročník festivalu Prešov číta rád?

Marta Skalková – Aďa Dohovičová, Knižnica P. O. Hviezdoslava v Prešove

Knihovny súčasnosti 2006

V dňoch 12. – 14. septembra 2006 sa konal už 14. ročník konferencie *Knihovny súčasnosti 2006*. V Seči u Chrudimy sa zišlo 320 účastníkov konferencie z Čiech, Slovenska, Holandska atď., ktorých privítal Jaroslav Kubíček, predseda združenia knižníc ČR. Aleš Brožek (Severočeská vědecká knihovna, Ústí nad Labem) hneď po úvodnom slove predstavil tohtoročných piatich ocenených českých knihovníkov, ktorým bola udelená medaila Z. V. Tabolku. Organizačne bolo celé podujatie rozdelené do piatich sekcií.

Sekcia Knižnice na ceste

Prednášky tejto sekcie boli všeobecnejšieho charakteru. Odzneli v prvý deň konferencie a boli určené pre celé auditórium. Sociológ Petr Sak (Agentura sociologických výskumu Praha) vo svojej prednáške *Kniha a četba v české společnosti na prahu digitálního věku* poukázal na premenu čítania pod vplyvom komerčnej kultúry a nových technológií.

Vynikajúca prednáška Tomáša Řeháka (Městská knihovna Praha) s názvom *Existují dva druhy knihoven: ty, které se změni, a ty, které zaniknou* poukázala na nevyhnutnosť zmeny v knižniciach, hlavne v postoji hlavného cieľa knižnice, ktorým je sprístupnenie vedomostí svojmu používateľovi v celej hĺbke, rozsahu v podmienkach určitého komfortu.

Prednáška predsedu SKIP-u Víta Richtera (Národní knihovna, ČR) *Špatná zpráva o úspěšném rozvoji českých veřejných knihoven* obsahovala množstvo štatistických

údajov, graficky vyjadrených smerov, ktorými sa české knihovníctvo uberá. Zároveň zahrnovala v sebe všetky hlavné myšlienky, ktoré odzneli na konferencii:

- úsilie o rozšírenie funkcie klasickej knižnice a úlohu informačného, kultúrneho a komunitného centra,
- zvýraznenie úlohy knižníc v procese celoživotného vzdelávania a aktívna podpora čitateľov,
- vytváranie a sprístupňovanie digitálneho obsahu prostredníctvom knižníc,
- poskytovanie nových služieb na báze hybridnej knižnice prepojujúcej tradičné služby knižníc a elektronické informačné zdroje,
- a hlavne budovanie knižnice ako príjemného miesta pre štúdium.

Prednáška Libuše Nivnickej (Knižovna Jiřího Mahena, Brno) *Charta klientských služieb* bola zameraná na kvalitu služieb a spokojnosť klientov, hlavnou témou prednášky bol opis projektu „Charta pre občana“ – metóda uplatňovaná v procese zvyšovania kvality verejných služieb. (Podrobnejšie informácie o projekte možno získať z prednášky uvedenej v zborníku z konferencie, nakoľko autorka sa konferencie nezúčastnila, odznela prednáška v takom rozsahu ako je uvedená v zborníku.)

Úvodný blok prednášok ukončila Jaroslava Štěrbová (Městská knihovna, Praha) prednáškou *Odhady, měření, hodnocení... cesty ke spokojeným klientům*. Predmetom jej prednášky bolo, čo treba odhadovať, merať, napr. dostupnosť služieb, zameranie fondu, pomer medzi vzdelávaním a relaxáciou atď., z čoho vyplývajú zdroje zmien a hlavne ako hodnotiť služby poskytované používateľom v knižniciach.

Zaverečné slovo patrilo riaditeľovi Vlastimilovi Ježkovi (Národní knihovna, ČR), po niekoľkých optimistických poznámkach na prácu knižníc uviedol prezentáciu komerčnej firmy Grand Princ, ktorej zástupcovia predstavili myšlienku vydávanie bezplatného časopisu Grandbiblio. Časopis by mal pre používateľov na jednom mieste sprístupňovať informácie o činnosti knižníc.

Ďalší deň bolo auditórium konferencie rozdelené do troch sekcií.

Sekcia Mestskej knižnice: verejná knižnica – služba (ne)známa

Hlavnou témou a nosným prvkom všetkých dvanástich príspevkov bola zmena ako nevyhnutná podmienka prežitia verejných knižníc a ich úspešný rozvoj v nasledujúcich rokoch. Ide o zmenu vo funkciách, ktoré knižnice plnia, v postavení knižníc vo svojich obciach, v prístupe k čitateľom, k službám...

Napriek tomu, že všetky sekcie boli veľmi zaujímavé, podrobnejšie by som spomenula niektoré prednášky, ktoré jasne svedčia o tom, že české verejné knižnice sa popri výpožičnej a informačnej činnosti stávajú otvorenými kultúrnymi a spoločenskými centrami s neformálnym prístupom k používateľovi.

Jana Galášová (Městská knihovna Český Těšín) v prednáške *Kam kráčeji české knihovny* poukázala na potrebu čítania v súčasnej pretechnizovanej spoločnosti.

Zdeňka Friedlová (Krajská knihovna Františka Bartoše) vo svojej prednáške *Knihovna pro kraj – pro město* poukázala na hlavné princípy, ktorými sa snažia riadiť – princíp záujmu o používateľa, princíp otvorenosti a informovanosti, princíp spolupráce, spoluzodpovednosti a rešpektovania a dôležitosti každej práce, princíp transparent-

nosti finančných tokov, princíp spätnej väzby. Verejnosť očakáva od knižnice kvalitnú službu, preto sú dôležité nadstavbové aktivity pomáhajúce zvýšiť prestíž knižnice, zviditeľniť ju a priviesť ďalších zákazníkov, rovnako je dôležité si však zachovať aj svoju špecifickosť. Čiže akúkoľvek aktivitu – vzdelávanie, edičnú činnosť – treba robiť vysoko profesionálne, nie amatérsky, len vtedy sme konkurencieschopní. Ak chceme dobyť trh, musíme sa odlišovať od konkurencie.

Helena Gajdušková (Masarykova verejná knižnica v Setíni) v prednáške *5P v komunitnej knižnici* analyzovala jednotlivé P dôležité pre prácu v knižnici – priateľstvo, partnerstvo, príležitosti, pomoc, projekty, peniaze, počítače atď.

Šárka Kašpárková (Knižnica Kroměřížska) vo svojom príspevku *Konkurencieschopnosť v podmienkach mestskej knižnice* poukázala na vplyv spracovávaného projektu na činnosť knižnice a jej utváranie konkurenčného prostredia.

Jana Turčínková (Ústav marketingu a obchodu, PEF MZLU v Brně) v prednáške *Knižnica nová, aneb jak zvýšit její hodnotu v očích veřejnosti* – hovorila o potrebe nových služieb prispôbených záujmu verejnosti – zameraných hlavne na vzdelávanie.

V krátkosti uvediem niektoré ďalšie prednášky:

Pět let knihovnou 21. století – knižnica Jiřího Mahena v Brně

Hana Vacková (Knižnica Jiřího Mahena v Brně) – prednáška bola výpočtom činnosti knižnice za posledných päť rokov, čo poukazuje na to, že knižnica chce byť dôstojným reprezentantom kultúrnej politiky mesta, byť miestom pre celoživotné vzdelávanie a osobný rozvoj svojich používateľov.

Implementace marketingu do činnosti městské knihovny v Chemnitz

Libuše Foberová (Slezská univerzita v Opavě) predstavila koncepciu knižnice v Chemnitz, ktorá zmenila nielen svoju podobu, ale aj štýl riadenia a pri práci uplatňuje tzv. tímovú prácu. Bola to ukážka nádhornej modernej knižnice s modernými službami, so širokou spolupracou so školami a obsahovo príbuznými inštitúciami.

Krajská knihovna Karlovy Vary – multifunkční informační centrum regionu

Eva Žáková (Krajská knihovna Karlovy Vary) hovorila o marketingovom pohľade na poskytované služby a o skúsenostiach, z ktorých knižnica vychádza pri sústavnom spracovávaní projektov.

Kudy, kudy cestička do čtenářova srdíčka, aneb to už tady taky bylo

Miroslava Sabelová (Knižnica mesta Ostravy)

Knižnica jako aktivizační centrum

Ivana Rösslerová (Krajská knihovna Vysočiny) – obidve prednášky boli dôkazom toho, že verejné knižnice v Čechách zaznamenali prebiehajúce spoločenské zmeny a v dôsledku toho radikálne zmenili svoju tvár. Z tradičných inštitúcií zameraných na výpožičné služby sa v súčasnosti stavajú moderné multifunkčné strediská pod jednou strechou, okrem tradičných služieb sústreďujú komplex vzdelávacích a aktivizačných programov podporujúcich rozvoj a duševnú aktivitu účastníkov celého procesu. Ich cieľom je hlavne orientácia na spokojného, vzdelaného používateľa pracujúceho v určitom komforte, čo by malo byť doménou každej knižnice bez ohľadu, kto sú jej cieľoví klienti.

Jak na nevraceče knih aneb posílme prestiž knihovny

Vladislav Raška (Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově) predniesol svoj zaujímavý pohľad na knižnicu ako inštitúciu, ktorá si má byť vedomá nezastupiteľného postavenia v modernej informačnej spoločnosti, ktorá rovnako ako iné spoločnosti si právnou cestou dokáže ochrániť hodnoty jej zverené, čo na marketingovom nie je predsa len zanedbateľné.

Sekcia Internet pomáha knižniciam

Išlo o sekciu čo do počtu prednášajúcich (18) a diskutujúcich najbohatšiu, keďže je to tematika pre knižnice výsostne aktuálna a zaujímavá. Sekciu viedol Aleš Brožek (Severočeská vědecká knihovna).

Sekcia Špecializované knižnice

Problematika špecializovaných knižníc bola tohto roku prvýkrát predmetom rokovania na konferencii Knihovny současnosti, v ktorej naslovovzatí odborníci najmä z vedeckých pracovísk (napr. z Geologického ústavu AV ČR, Fyziologického ústavu AV ČR, Ústavu informačných štúdií a knihovníctva FF UK, Akadémie vied ČR a iných) hovorili o špecifických problémoch, ako je napr. nutnosť osobného prístupu knihovníka k používateľom, potreba propagovať a presvedčať vedcov o výhodách e-dokumentov, o problematike sivej literatúry, sprístupňovaní diplomových a doktorských prác ap.

Posledný deň konferencie bola posledná sekcia určená všetkým účastníkom konferencie.

Sekcia Možnosti knižnice u nás i v zahraničí

V prvej prednáške Vít Richter (Národní knihovna ČR) predniesol príspevok zameraný na služby knižníc z pohľadu autorského zákona, ktorý pripravil v spolupráci so Zdenkom Matušíkom. Upozornil na to, že z hľadiska knižníc základná zodpovednosť za dodržiavanie autorského práva je na strane používateľa, nie knižnice.

Po ňom už tradične v posledný deň konferencie vystupujú zahraniční hostia. Tentoraz to boli štyria predstavitelia holandského knihovníctva: **Marian Korenová**, vedúca výskumu a medzinárodných vzťahov Združenia holandských verejných knižníc; **Jos Debelj**, NPLA (Združenie holandských verejných knižníc), vedúci oddelenia stratégie rozvoja knižníc; **Marchien Oosterhuis-Stratingová**, riaditeľka verejnej knižnice Doetinchem (Hlavnej knižnice Západného Achterhocku), a **Paul van Riet**, výkonný sekretár NBD/Biblion Haag.

V ich prednáškach zazneli problémy verejného knihovníctva, ktoré sú v mnohom podobné našim (financovanie knižníc, platy zamestnancov, zavádzanie nových technológií, nových služieb, reorganizácia práce ap.).

Podrobnejšie informácie nájdete v správe z konferencie v časopise www.ikaros.cz, na webovej stránke STK v Prahe www.stk.cz, prípadne v tlačenom zborníku z tejto konferencie (Knihovny současnosti 2006. Sborník ze 14. konference, konané ve dnech 12.-14. září 2006 v Seči u Chrudimy. Sdružení knihoven ČR : Brno, 2006).

PhDr. Mária Žitňanská, CVTI SR v Bratislave

BIBLIOTÉKA 2006

Výstavné a kongresové centrum Incheba Expo Bratislava otvorilo od 9. – 12. novembra 2006 svoje brány 14. ročníku medzinárodného knižného veľtrhu BIBLIOTÉKA, 11. ročníku výstavy vzdelávania a didaktickej techniky PEDAGOGIKA a 5. ročníku medzinárodnej výstavy výtvarného umenia ART. Medzinárodný knižný veľtrh Bibliotéka sa už tradične konal pod záštitou Ministerstva kultúry SR a Ministerstva školstva SR v spolupráci so Združením vydavateľov a kníhkupcov SR, ktoré je od začiatku hlavným garantom výstavy.

Slávnostného otvorenia výstav sa za vládu zúčastnil minister kultúry Marek Maďarič, ktorý vo svojom slávnostnom príhovore uviedol, že aj keď ide predovšetkým o prezentačný a obchodný veľtrh, on ho vníma najmä ako výrazný kultúrny počin. Viackrát zdôraznil, že kniha nie je len tovar, ale hlavne kultúrny artefakt. Dobré sa počúvali jeho slová, že vláda chce do roku 2008 dospieť k zníženiu sadzby DPH na vedeckú a umeleckú literatúru. Pozdravil Združenie vydavateľov a kníhkupcov SR a obdobné medzinárodné združenia, poďakoval Slovenskej televízii za zapojenie sa do spropagovania veľtrhu kníh a záverom vyslovil presvedčenie, že knihy a didaktické pomôcky si nájdu svojho adresáta.

Po slávnostnom otvorení v Expo Clube sa záujemcovia o výstavy Bibliotéka a Pedagogika presunuli do haly D, kde po štyri dni v čase od 10,00 do 18,00 hod. vystavovalo 115 vystavovateľov a spoluvystavovateľov zo Slovenska, Čiech, Poľska, Švajčiarska, Ruska a Španielska najnovšie produkty z oblasti knižného priemyslu a z oblastí vzdelávania. Ozvláštnením bolo predstavenie kompletného projektu Cyrilské azbuky, ktoré Ministerstvo kultúry Bulharskej republiky predstavilo v svetovej premiére.

Svojou produkciou sa výstavy Bibliotéka a Pedagogika prelínali a doplňali. Preto tu návštevník mohol nájsť nielen beletriu, poéziu a knihy pre deti, ale tiež populárno-náučné knihy z rôznych odborov, slovníky, učebnice jazykov, atlasy, encyklopédie a odbornú literatúru. Okrem komerčných titulov svoju produkciu prezentovali aj univerzitné vydavateľstvá. V časti venovanej Pedagogike predstavovali firmy, školy, vydavateľstvá, vzdelávacie a sociálne inštitúcie širokú ponuku učebných pomôcok, vzdelávacích programov a služieb pre učiteľov, rodičov, študentov a žiakov.

Spetrením oboch podujatí bol sprievodný program v hale A1, pripravený v spolupráci s jednotlivými vystavovateľmi. Bolo na ňom možné stretnúť známe osobnosti knižného priemyslu. Aj v Literárnej kaviarni v hale D sa podarilo v súčinnosti s kníhkupectvom Art Fórum vytvoriť príjemné prostredie na posedenie a kus reči so známymi a zaujímavými ľuďmi z Českej a Slovenskej republiky. Veľká časť sprievodného programu bola už tradične určená deťom, ktoré sa mohli stretnúť s ich obľúbenými autormi. Premiérovou bolo otvorené literárne veľtržné kino, v ktorom bolo v spolupráci so Slovenskou televíziou odvysielaných 32 hodín dokumentov a sfilmovaných diel slovenských autorov od klasiky až po súčasnosť. Pre najmenších čitateľov bol v spolupráci s vydavateľstvom Buvik pripravený literárny detský kútik. Detičky sa v ňom mohli naučiť napísať básničku, nakresliť obrázok či zahrať sa s Osmijankom.

Keďže knižný veľtrh a výstava vzdelávania a didaktickej techniky boli kultúrnym podujatím, využili vystavovatelia priestor na vystavenie všetkých kníh, ktoré získali rôzne ocenenia za minulý rok – ocenení *Najkrajšie knihy Slovenska 2005* a *Najkrajšie a*

najlepšie detské knihy jari, leta, jesene a zimy 2005. Veľmi pri tom pomáhala spolupráca s Medzinárodným domom umenia pre deti Bibiana.

Návštevníci si so záujmom prezreli aj prezentácie galérií, umeleckých združení a samostatných výtvarníkov v rámci výstavy ART 2006. V prípade záujmu sa mohli zúčastniť aj ankety, v ktorej, podobne ako v predošlých rokoch, mohli vyhrať rôzne knihy venované na tento účel slovenskými vydavateľstvami.

V závere veľtrhu 11. novembra 2006 občianske združenie Fantázia vyhlásilo výročné *Ceny Fantázie 2006* v kategórii poviedka. Prvé miesto získala Monika Michalovová za poviedku *Darca spomienok*, druhú Daniel Klimek za poviedku *Bentonov svet*, tretiu Zuzana Minichová za poviedku *Stredne veľký modrý vtáčik*, štvrtú Scarlet Rauschgoldová za poviedku *Staničná ulica* a piatu cenu prevzala Soňa Lantajová za poviedku *Tri oriešky pre Adama Smitha*.

Výročné ceny *Istron 2006* boli udelené za film: *Harry Potter a ohnivá čaša* (Continental film), výtvarníčkou roka sa stala Martina Pilcerová, za preklad dostala cenu Oľga Kralovičová za *Harryho Pottera 6. Princ nečistej krvi* (Ikar), ako najlepšie vydavateľstvo si odniesol cenu Ikar, za poviedku získal prvé miesto Dušan D. Fabian za *V predvečer prvého mája* (Fantázia č. 35/2006) a ako najlepšia slovenská kniha bolo ohodnotené *Dievčatko z krajiny drakov: Mezzar* (Ikar) od Mušky a Igora Molitorovcov.

Už teraz sa tešíme, čo nám pripraví polojubilejný 15. ročník Bibliotéka 2007.

PhDr. Ľubica Segešová, CVTI SR v Bratislave

60 rokov spolковой knihovníckej činnosti na Slovensku 1946 – 2006

Slávnostné zhromaždenie Spolku slovenských knihovníkov si dňa 4. decembra 2006 v Aule Dionýza Ilkoviča v budove Slovenskej technickej univerzity na Mýtnej ulici v Bratislave pripomenulo významný medzník v dejinách slovenského knihovníctva – 60. výročie spolковой knihovníckej činnosti na Slovensku.

Rodokmeň slovenskej knihovníckej spolковой činnosti historicky vychádza zo Zväzu slovenských knihovníkov (1946), jeho pokračovateľom bol Zväz slovenských knihovníkov, bibliografov a informačných pracovníkov (1968), Zväz slovenských knihovníkov a informatikov (1973) a od roku 1990 je to Spolok slovenských knihovníkov (ďalej SSK).

SSK je dobrovoľným profesijným združením, ktoré je jedinou platformou na spoluprácu všetkých slovenských knihovníkov zo všetkých typov knižníc – verejných, akademických, školských, hudobných, detských – a je tiež významnou platformou na spoluprácu bibliografov a informačných špecialistov. V súčasnosti SSK združuje 893 individuálnych členov a 65 kolektívnych členov. Všetkým individuálnym aj kolektívnym

členom z celého Slovenska patrí vďaka za aktívnu podporu tejto jedinečnej platformy, bez ktorej by sme nemohli zmysluplne spolupracovať, vzdelávať sa, pomáhať si, spoznávať sa a vzájomne sa inšpirovať. Ďakujeme za podporu aktivít SSK, bez čoho by v jeho zmysluplnom pôsobení nebolo možné pokračovať.

SSK je členom IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) od roku 1969. Svetová federácia IFLA v súčasnosti združuje 1 700 knižničných asociácií a inštitúcií z celého sveta a slovenská spolková knihovnícka činnosť je plnohodnotným a rovnocenným partnerom pre spolkové knihovnícke snahy a aktivity na celom svete.

Počas 60 rokov knihovníckej spolkovkej činnosti na Slovensku sa striedali obdobia dobré aj tie horšie. Horšie však nikdy nie z dôvodu nezájumu vo vlastných radoch, vždy z vonkajších príčin. Ak to aj bola nepriaznivá etapa dejín našej krajiny alebo klesajúci ekonomický faktor podpory spolkovkej činnosti od štátu, spolková činnosť na Slovensku sa nikdy nezastavila. Aj keď niekoľkokrát vystupovala pod iným menom, vždy zostala verná svojim vlastným ľuďom a zásadám tvoriť profesionálne zázemie odrušené od nešvárov doby.

Za udržanie a zveľaďovanie nášho jedinečného priestoru na vzájomnú spoluprácu preto patrí poďakovanie všetkým osobnostiam slovenského knihovníctva, všetkým doterajším predsedom a členom výborov a orgánov SSK a jemu predchádzajúcich zväzov, na ktorých činnosť spolok historicky nadviazal. Predsedom historicky prvého Zväzu slovenských knihovníkov bol doc. Dr. Anton Baník (1946 – 1951), v ďalších rokoch spolkovú knihovnícku činnosť na Slovensku riadili predsedovia Dr. Jozef Boldiš (1969 – 1973), PhDr. Vít Rak (1973 – 1988), PhDr. Elena Sakálová (poverená vedením v rokoch 1988 – 1990), Ing. Štefan Kimlíčka (1990 – 1992), PhDr. Dušan Katuščák (1992 – 1996), PhDr. Tibor Trgiňa (1996 – 1999), Ing. Silvia Stasselová od roku 1999, v súčasnosti už tretie volebné obdobie.

V mene mladšej knihovníckej generácie chcem zdôrazniť, že si nesmierne vážime priestor pre profesionálne združovanie a odbornú spoluprácu s neodmysliteľným ľudským rozmerom, ktorý ste pre nás uchránili napriek častým nepriaznivým obdobiam a problémom, s ktorými ste museli zápoliť.

60 rokov – to je história, ktorá nás zaväzuje. Avšak hlavne preto, že za tou históriou sú ľudia, naši kolegovia, naše profesionálne vzory, ku ktorým vzhliadame a ktoré nechceme sklamať. Osobnosti slovenského knihovníctva, ktoré sme už nestihli spoznať osobne, sú nám napriek tomu stále blízke prostredníctvom tých, ktorým odovzdali svoje profesionálne poslanie, svoj vzťah k práci a zasadili do nich to, čo nás všetkých v knihovníctve rovnako charakterizuje – silnú väzbu k svojmu povolaniu.

Tým, že sme našu knihovnícku spolkovú činnosť dokázali preklenúť do nového tisícročia, sme si uctili všetkých, ktorým pri zrode a činnosti historických predchodcov Spolku slovenských knihovníkov nesmierne záležalo na svojej práci a osobnom prínose pre naše spoločné profesionálne duševné bohatstvo.

Avšak zmenila sa doba a zmenili sa podmienky reálneho fungovania Spolku slovenských knihovníkov. Ak chceme udržať spoločný priestor slovenskej spolkovkej knihovníckej činnosti, musíme byť schopní reagovať na všetky šance a možnosti trhového prostredia. Pevne verím, že naša krásna zmysluplná knihovnícka loď úspešne odolá vlnám dravého finančného mora.

V spoločnom európskom knihovníckom priestore čakajú na slovenskú spolkovú knihovníčku činnosť nové výzvy. Veríme, že aj novú mladú knihovnícku generáciu osloví zmysel udržiavania spolkovvej tradície rovnako, ako oslovil nás.

Napriek tomu, že teraz spomíname, tešíme sa na ďalšie výročia, ktoré knihovnícka spolková činnosť na Slovensku v plnom zdraví oslávi!

Ing. Silvia Stasselová, predsedníčka SSK

Verí v silu poézie

„Myslím si, že nie je až také dôležité, kde má človek korene. Omnoho dôležitejšie je, či mal počas rastu dostatok svetla, vlahy a lásky. Dnes už nedokážem určiť, čo ma viac formovalo, či rodina alebo život, ktorý kypel pod ťažnými vežami bankských šachiet a elektrárenskými komínmi. Je to asi ako vzduch, ktorý dýchame: vôbec si ho neuvedomujeme, ale sme ním naplnení až po okraj.“ To sú slová básnika, publicistu a bibliografa Hornonitrianskej knižnice v Prievidzi **Ondreja Čiliaka**, ktorý oslávil 1. septembra 2006 svoje päťdesiate piate narodeniny.

Je to takmer 40 rokov, čo Ondrej potajomky napísal prvé nesmelé verše venované matke, netušiac ešte, že sa mu poézia stane denným spolupútnikom a oporou. Poézia prievidzskému študentovi gymnázia otvárala okná. Pohľadom cez ňu začínal spoznávať život, nachádzal i strácal lásky, vyzrieval. V jeho veršoch zostali zapečatené skutočné, vysnívané lásky, príbehy obyčajných ľudí a zároveň úžasná láska k prírode.

Vo svojich veršoch neskutočne zaujímavo prevravel ústami spravodlivých. Ponáral sa do podhorských hladín, hľadal cestu do nežnosti, pozoroval tváre v zrkadle, hľadal čistú po dotyku, chápavo vstupoval do arény života, citlivo si pri tom budoval aj vlastné planetárium. Je priam obdivuhodná jeho sebazničujúca húževnatosť v práci, pri plnení povinností i v tvorbe, ale aj plachosť, keď čitateľskej verejnosti po prvý raz predkladal svoje najnovšie diela. Magických sedem rokov je tomu, čo v Bojnickom zámku pokrstili Čiliakovu bibliofiliu *Ostré ticho*. Tieto krásne verše vraj mali byť posledné. Predpovedal to ich názov, že sa na chvíľu odmlčí a možno dá priestor mladším talentom. Veď na hornej Nitre ich je dosť. Má možnosť ich stretnúť, lebo pracuje ako predseda Literárneho klubu Poet pri Hornonitrianskej knižnici v Prievidzi. Mladé talenty metodicky usmerňuje, pomáha im. Možno práve v tomto mladom ovzduší básnikovi nedalo, aby zostal ticho. Onedlho mu vychádza v poradí už deviata básnická zbierka *Dobry vietor*. Z jeho veršov opäť tryská mladícka duša prebleskujúca spomienky na lásky, rodičov. Ondrej Čiliak uprostred uvravenej a uponáhľanej súčasnosti prichádza so slovom básnika prinášajúcim pookriatie, citovú pevnosť, prístav, ktorý je zavše rozčerený vánkom, aby opäť nastala pohoda a uvoľnenie. Nebojí sa pozrieť otvorene na seba, na svojich blízkych, vo vhodnej chvíli obnažiť to, čo ešte nepoznáme, ale tušíme. Čiliak je svojský a originálny, jeho poézia naozaj oslovuje.

Svoje bohaté skúsenosti uplatňuje vo svojej práci bibliografa. Okrem toho si dokáže nájsť čas aj na mimopracovné aktivity. Je členom Občianskeho združenia na podporu kultúry hornej Nitry K-2000, Občianskeho združenia Benedikt v Prievidzi, v redakčnej rade prievidzského Občasníka.

Chcela by som vo svojom mene, ako aj v zmene zamestnancov Hornonitrianskej knižnice v Prievdzi zaželať jubilantovi do ďalších rokov pevné zdravie, aby písal básne, „po ktorých nastáva úžasné ticho, v ktorom prevrávi len srdce, aby v tom tichu počul, ako si tráva odrieka večerný otčenáš, aby veril, že báseň je pre ľudí slávnosťou vo všedný deň, aby naďalej rozdával ľuďom, ktorí to potrebujú, lásku a dobro“.

Božena Blaháčová, Hornonitrianska knižnica Prievdza

Na slovíčko...

Zmenila sa spoločnosť – zmenia sa aj knižnice? ✓

Znova sa blíži koniec roka. Znova prichádza čas na spomienky, rekapituláciu, hodnotenie... A súčasne, ruka v ruke, sa neodbytné vynárajú myšlienky o budúcnosti, nové plány a predsavzatia. Kým sa ponoríme do pokojnej a nezabudnuteľnej atmosféry vianočných a novoročných sviatkov, skúsme ešte využiť tento čas a krátko sa zamyslieť nad tým, ČO v knižniciach robíme a AKO to robíme

V poslednom čase vznikajú čoraz intenzívnejšie diskusie na tému *Miesto knižnic v dnešnej spoločnosti*. Rovnakú otázku si položili účastníci seminára Agroinfos 2006 v Nitre. Keď som sa pokúšala na ňu zodpovedať, prišla som k záveru, že my ako knihovníci by sme sa mali pýtať inak: Prečo vôbec vznikajú pochybnosti o účelnosti a zmysle existencie knižníc? Sú opodstatnené? Z čoho vyplývajú? Tieto otázky si nekladáme iba my na Slovensku. „Ako ďalej v knižniciach...“ je dnes téma celosvetová a na otázky hľadajú odpovede knihovníci v rôznych krajinách. Prečo to tak je?

Keďže knižnice sú také staré ako ľudstvo, myslím si, že odpovede treba hľadať v spoločnosti. Čo takého sa deje s človekom, že prestal javiť záujem o knižnice? Zrazu nepotrebuje informácie? Nepotrebuje čítať? Vzdeláva sa len v tom najnutnejšom? Ak totiž zistíme, že sa zmenila spoločnosť, je zrejme, že sa musia zmeniť aj knižnice...

S dovolením použijem charakteristiku súčasnej doby tak, ako ju predniesol na konferencii Knihovny súčasnosti 2006 začiatkom septembra t. r. v Čechách Dr. Řehák, riaditeľ Městské knihovny v Prahe, pretože bola originálna a mimoriadne vystihla základné trendy dneška:

1. **Nástup ekonomického myslenia** (za cenu 1 tlačenej knihy si prečítam 10 e-kníf, veľké pamäte za malé peniaze)
2. **Guglizácia informačných služieb** (pripusťme si, že dnes naozaj informačné potreby prevažnej väčšiny používateľov je možné pokryť tým, čo je na internete zadarmo). Čo je však z toho podstatné pre nás: dnes je biznis to, aby sa informácia našla, a našla sa práve u mňa!
3. **Wikizácia informačných služieb** (kedysi ľudia chodili do knižnice často pre encyklopedické a faktografické informácie, no tie sa preniesli na internet; vznikajú otvorené zdroje dostupné každému, zadarmo a sú čoraz dôveryhodnejšie, pozri Wikipédia).
4. **Onlajnizácia kultúry** (strašidlo ONLINE letí svetom: dobýja svet hudby, valcuje svet filmu, je na rade KNIHA?).

Knižnice stratili svoj tisícročný monopol. K tomu všetkému sa pridáva fakt, že zvyky a hodnoty ľudí sa rýchlo menia a premietajú sa do nárokov. Nároky stúpajú.

To všetko sú neprehliadnuteľné fakty, s ktorými sa dnes knižnice musia vyrovnávať (nie nariekať, nie zatvárať oči, nie presviedčať sa, že to ešte nie je a nebude také zlé!). Súčasná situácia je veľmi vážna a mali by sme si to čím skôr uvedomiť tak na úrovni jednotlivých knižníc, ako aj na úrovni rozvoja slovenského knihovníctva ako celku.

Je najvyšší čas na zmenu!

Keď dokážeme zmeniť náš pohľad na svet, zmení svet svoj pohľad na nás.

Čo zmeniť?

1. Pohľad na informačné technológie (IT)

Zmena však nemá súvisieť s rozvojom a zavádzaním IT do knižníc. Na IT sa musíme pozrieť ako na prostriedok uspokojovania potrieb a požiadaviek čitateľov a používateľov (nestačí len nakúpiť počítače a pripojiť ich na internet). Naším cieľom musia byť nové služby, ktoré im prostredníctvom IT (napr. aj nového knižnično-informačného systému) ponúkneme. Zavádzanie moderných technológií musí priniesť ZMENY v SLUŽBÁCH!

2. Pohľad na vzájomnú spoluprácu a komunikáciu

Nie sme predsa konkurencia. Nebojme sa inšpirovať a nechajme sa inšpirovať. Sledujme, ČO MY robíme – ČO robia INÍ, AKO to robíme – AKO to robia INÍ, a porovnávajme sa. Získame tým drahocenný čas a hotové vedomosti. Myslím, že nám v našej komunite chýba vo všeobecnosti zmysel pre tímovú prácu, prakticky neriešime úlohy nad rámec jednej inštitúcie, nevytvárame tímy, skupiny zložené z rôznych knižníc, ktoré riešia spoločný problém. Česť výnimkám, ako sú akademické knižnice.

3. Pohľad na vzdelávanie

Ešte stále nevnímame túto oblasť ako prioritu. Máme v nej obrovské rezervy a keď rýchlo nepodnikneme niečo systémové a zásadné, predurčí to čoraz väčšie problémy vo všetkých knižniciach.

4. Pohľad na propagáciu

Propagácia dnes existuje len na úrovni jednotlivých knižníc, maximálne po hranice regiónu. Na svet sa pozeráme len cez „svoju“ knižnicu.

5. Pohľad na financovanie

Všetci poznáme svoje finančné zázemie. Knižnica ako príspevková alebo rozpočtová organizácia, poskytujúca služby zadarmo, zdanlivo nemá žiadne vyhliadky na zlepšenie svojej finančnej situácie. Ani toto však už dnes neplatí. Dnes existuje množstvo grantových príležitostí, len ich treba vyhľadať a investovať čas do vypracovania projektu. Knižnice by mali vypracovávať každoročne nie jeden, ale niekoľko projektov, a uchádzať sa o grantové peniaze na viacerých frontoch. Budete asi namietat': Kto to má robiť? Kedy to máme robiť? To je však tá zmena, ten nový pohľad: Písať projekty a využívať grantové príležitosti by mala byť dnes súčasť práce manažmentu každej knižnice. Niet inej možnosti!

Sú len dva typy knižníc: tie, čo sa menia, a tie, čo zaniknú. Je čas na zmenu. Tu a teraz! Začnime prehodnotením súčasného stavu. Zodpovedzme si úprimne, zodpovedne a pravdivo na nasledujúce otázky:

- Sú služby, ktoré poskytuje moja knižnica, potrebné? Aká je ich využívanosť? * Zodpovedá forma a obsah služby nárokom našich používateľov?
- Čo umožňuje môj knižnično-informačný systém? Netreba začať premýšľať o jeho výmene?
- Sú pracovníci v knižnici vyťažení správnym smerom? Netreba prehodnotiť pracovné náplne a prispôsobiť ich súčasným požiadavkám...?

Potreba stability a potreba vývoja! Zdanlivo odporujúce tvrdenie. Skrýva v sebe práve potrebu zmien. Knižnice dnes musia registrovať zmeny svojho okolia a iniciatívne na ne reagovať. Knižnice majú miesto v každej spoločnosti, len s ňou musia dokázať držať krok!

Na záver môj osobný názor: Myslím si, že slovenské knihovníctvo urobilo za posledné obdobie veľký pokrok (to, či mohol byť aj väčší, ponechám stranou...). Je však na škodu veci, že často sú to len čiastkové úspechy. Sú knižnice, ktorých technické vybavenie i služby sú na veľmi dobrej úrovni a robia dobré meno slovenskému knihovníctvu. Tieto úspechy sa však nedajú zovšeobecniť a pri globálnom pohľade na slovenské knihovníctvo zistíme viaceré rezervy: nedostatočná spolupráca na vrcholovej úrovni, absencia spoločného postupu pri riešení zásadných rozvojových otázok, absencia systematického celoživotného vzdelávania knihovníkov, chýbajú systematické a pravidelné prieskumy činnosti v našich knižniciach, máme veľké rezervy v sebareprezentácii slovenského knihovníctva ako celku (žiadne spoločné celoplošné knižničné akcie, ktoré by nás ako komunitu zviditeľnili) atď.

O tomto všetkom viacerí vieme, mnohí tušíme, ďalší otvorene rozprávame, momentálne však niet tej sily, ktorá by to zmenila.

---

* Záporná odpoveď alebo vynárajúca sa pochybnosť nám musí stačiť na to, aby sme aj roky existujúcu službu dokázali zrušiť a nahradiť novou.

PhDr. Daniela Birová, CVTI SR v Bratislave

Zaujalo nás...

Z Programového vyhlásenia vlády SR (august 2006) ✓

1. Prístupové miesta pre elektronickú komunikáciu...

„Vláda garantuje prístup občanov prostredníctvom internetu ku všetkým informáciám, ktorých zdrojom je verejná správa a ktoré sú zo zákona verejne dostupné. Vláda... zabezpečí vo vybraných verejne prístupných štátnych inštitúciách bezplatné prístupové miesta pre elektronickú komunikáciu s verejnou správou.“

Náš názor a stanovisko:

Dôležitosť uvedeného záväzku si mnohí možno ani dosť neuvedomujeme. V uplynulých rokoch sa u nás o rozvoji poznatkovej spoločnosti a informatizácii ako nevyhnutnom trende vo všeobecnosti viac hovorilo, než cieľavedome a dôsledne konalo. Pri všetkých rozvojových úspechoch naďalej zaostávame za svetom.

Už dávnejšie začali u nás v mene informatizácie (či zisku?) vznikať napr. internetové kaviarne (možno i puby?) a pred dvomi-tromi rokmi vznikol aj návrh, aby sa na Slovensku prístupovými miestami k informačným zdrojom stali pošty. Oficiálne však nikto neukázal dosť dôrazne prstom na verejné knižnice, ktoré sú zrejme najpovolanejšie plniť takúto funkciu. Všetko síce závisí od podmienok, miesta a času, ale verejné knižnice v súťažení kaviarne – pošty – knižnice by prehrať nemali.

Pripomeňme si na tomto mieste niektoré myšlienky z Manifestu UNESCO o verejných knižniciach, prijatého už v novembri 1994:

„...Verejná knižnica, miestna brána k poznatkom, je základnou podmienkou pre celoživotné vzdelávanie, nezávislé rozhodovanie a kultúrny rozvoj jednotlivca a spoločenských skupín... UNESCO preto vyzýva národné vlády a miestne správy, aby podporovali a aktívne sa angažovali v rozvoji verejných knižníc. Verejná knižnica je miestne stredisko informácií, ktoré pohotovo sprístupňuje všetky druhy poznatkov a informácií svojim používateľom.

...Všetky vekové skupiny musia v knižnici nájsť materiály podľa svojich potrieb. Knižničné zbierky a služby musia zahŕňať všetky druhy príslušných médií a modernej techniky, ako aj tradičné materiály. Základom je vysoká kvalita a nadväznosť na miestne potreby a podmienky. Materiály musia odrážať súčasné trendy a vývoj spoločnosti a zároveň pripomínať tvorivé úsilie ľudí v minulosti. Zbierky a služby by nemali podliehať žiadnej forme ideologickej, politickej alebo náboženskej cenzúry, ani komerčnému nátlaku.

...Poslaním služieb verejnej knižnice vo vzťahu k informáciám, gramotnosti, vzdelávaniu a kultúre by malo byť najmä:

- vytváranie a upevňovanie čitateľských návykov detí už od skorého veku,
- podporovanie individuálneho vzdelávania a seba vzdelávania, ako aj formálneho vzdelávania na všetkých úrovniach,
- prehĺbvanie poznania kultúrneho dedičstva, umenia, výsledkov vedy a techniky,
- zabezpečenie prístupu občanov k všetkým druhom miestnych informácií,
- poskytovanie primeraných informačných služieb pre miestne podniky, združenia a záujmové skupiny,
- vytváranie podmienok pre rozvíjanie informačnej a počítačovej gramotnosti ...
- a iné.

...Verejná knižnica má byť v zásade bezplatná. Za verejnú knižnicu zodpovedajú úrady štátnej správy a miestnej samosprávy. Musí sa opierať o špecifickú legislatívu a musí ju financovať štátna správa a miestna samospráva. Musí byť nevyhnutnou zložkou každej dlhodobej stratégie kultúry, informačného zabezpečenia, gramotnosti a vzdelávania.

...Týmto naliehavo vyzývame ľudí, ktorí sú povolani rozhodovať na národnej a miestnej úrovni a knihovnícku verejnosť na celom svete, aby realizovali zásady vyjadrené v tomto Manifeste.“

Čo dodať na záver?

Máme ešte aj knižnice, ktoré sa „škvaria vo vlastnej šťave“ a „public relations“ je pre ne dosť cudzím slovom. Máme vynikajúce príklady aktivity, ale aj prípady zápečnic-

tva. Je tu však výzva a príležitosť sa pozviechať a v súčinnosti s miestnymi (najmä okresnými) samosprávnymi orgánmi prispieť k naplneniu citovaného programového záväzku vlády. Je to v záujme celej spoločnosti.

A poučme sa navzájom, ako na to. Napíšte nám o svojich skúsenostiach, námetoch, potrebách či problémoch, s ktorými sa v tomto smere stretávate.

2. Sadzby dane z pridanej hodnoty

„Vláda SR... navrhne zníženie sadzby dane z pridanej hodnoty na niektoré tovary a služby, pričom okruh týchto tovarov a služieb sa bude podľa vývoja verejných financií rozširovať.“

Na inom mieste sa tiež hovorí, že „vláda vytvorí podmienky na skvalitnenie výchovy a vzdelávania na všetkých typoch škôl k národným, historickým a kultúrnym hodnotám a vlastenectvu. Z tohto dôvodu finančne podporí učebnicovú literatúru, časopisy...“

Naša poznámka:

V informačných prostriedkoch sa brojí proti dvom sadzбám DPH a zavedeniu nižšej sadzby na literatúru a školské pomôcky. Dôvodí sa argumentom o deštrukcii doterajšieho uhladeného daňového systému. Túto argumentáciu by som nebral tragicky a problém nezveličoval. Veď predsa takých pravidiel, z ktorých sú nevyhnutné aj výnimky, nie je málo v korejkoľvek oblasti našej existencie a život ide ďalej.

Aby predpokladané opatrenie bolo spoločnosti na úžitok, treba presne vymedziť jeho mantinely: zníženú sadzbu DPH uplatniť len na kompetentným štátnym orgánom schválenú učebnicovú (najmä stredo- a vysokoškolskú), odporúčanú krásnu a vedeckú literatúru – knihy, časopisy, pomôcky. Treba však prijať aj kontrolné a sankčné poistky proti obchádzaniu zmyslu tohto opatrenia.

A kde vziať na túto úpravu v štátnom rozpočte? Ak by sa na ostatnú, veľmi často bulvárnu a myslenie otupujúcu spisbu ponechala doterajšia sadzba DPH, možná finančná újma štátneho rozpočtu z úpravy DPH by bola do budúcnosti – vďaka podpore zmysluplnej literatúry – istotne dobre kompenzovaná vzdelanostným, kultúrnym a morálnym profitom.

-jk-

PÝTAME SA...

V tomto čísle bulletinu nám na našu otázku odpovedá riaditeľka Štátnej vedeckej knižnice v Prešove Mgr. Valéria Závadská. ✓

Redakcia:

Vašu knižnicu dlhodobo trápi problém skladovacích a ďalších priestorov. Vo Vašej vízii zverejnenej na webovej stránke sa uvádza, že chcete vybudovať Štátnu vedeckú knižnicu v Prešove ako modernú kultúrnu a informačnú inštitúciu 21. storočia, ktorá bude poskytovať nielen klasické knižničné služby, ale bude predstavovať dôležitú informačnú základňu a nevyhnutnú súčasť celoživotného vzdelávania. Môžete tento zámer trochu konkretizovať?

Mgr. V. Závadská:

Štátna vedecká knižnica v Prešove sa borí s priestorovými problémami už niekoľko rokov, dokonca desaťročí, a najvypuklejšie sa to prejavilo v 90. rokoch. Toto obdobie bolo obdobím automatizácie a zavádzania informačných technológií. V snahe zatriť knižnicu sme rozširovali poskytované služby, zavádzali nové. Priestorové problémy veľmi obmedzovali naše možnosti v tomto smere a aj keď sa nám podarilo zrealizovať menšie projekty, situácia nie je dobrá.

Problém služieb je však len jeden z ťažko riešiteľných z problémov. Tým druhým, takmer neriešiteľným, sú skladovacie priestory, a to nielen ich vzdialenosť, roztrieštenosť na rôznych miestach, čím trpí kvalita služieb, ale aj ich, v niektorých prípadoch, takmer havarijný stav. Na druhej strane, keďže vlastné skladovacie kapacity už nepostačovali, je knižničný fond uložený vo vcelku vyhovujúcich, ale prenajatých priestoroch, čo nám odčerpáva ročne z rozpočtu nemalú čiastku.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa nám ako jediné javí zabezpečenie nových priestorov pre knižnicu. Napriek niekoľkoročnému hľadaniu a prehliadkam rôznych prázdnych objektov, ktoré by po rekonštrukcii a úpravách mohli vyhovovať knižnici a jej poslaniu v 21. storočí, sme nenašli vhodný priestor, takže východiskom je podľa nášho názoru len postavenie účelovej budovy.

Musím zdôrazniť, že náš zriaďovateľ (MK SR) pochopil naše problémy a myšlienku výstavby nezavrhol hneď v zárodku. Práve naopak. Od návštevy ministra kultúry cez získanie stavebného pozemku, zaradenie novostavby do registra verejných prác až po prvé financie na realizáciu súťaže a spracovanie stavebného zámeru sa nás v rámci svojich možností snaží podporovať. V súčasnosti prebieha anonymná súťaž na architektonický návrh. Ak vzíde zo súťaže víťaz, logickým pokračovaním by malo byť spracovanie projektovej dokumentácie, na čo však potrebujeme „zelenú“ od štátu.

Vo svete sa kladie veľký dôraz na vzdelávanie a iné kultúrne a spoločenské aktivity, čo sa prejavuje aj vybudovaním vhodných objektov pre knižnice, ktoré budú poskytovať informácie pre vzdelanie, ale zároveň budú aj akýmsi centrom spoločenského života, aspoň pokiaľ ide o knižnice otvorené širšej verejnosti. To

pochopili aj naši českí susedia, kde už niekoľko nových knižníc stojí, niekoľko bolo zrekonštruovaných a niekoľko je vo výstavbe či tesne pred ňou. A nejde pritom o malé knižnice, ale o veľké vedecké a univerzitné.

Mám pocit, že Slovensko je v tomto smere kdesi úplne na konci, pretože aj keď sa niečo v tejto oblasti rozbehlo, pokračuje to len s ťažkosťami. Jedinou svetlou výnimkou, ktorej sa v relatívne krátkom čase podarilo obnoviť priestory, je Univerzitná knižnica v Bratislave.

Naša predstava novej knižnice vychádza nielen z funkcií, ktoré knižnica plnila roky a plní aj teraz, ale ktoré by mala plniť v novom storočí. Keďže sme univerzálna vedecká knižnica, v prvom rade musíme saturať záujmy, potreby a požiadavky širokej odbornej verejnosti, všetkých, ktorí potrebujú informácie a dokumenty k svojej práci alebo si potrebujú zvyšovať kvalifikáciu. Ale okrem služieb pre celoživotné vzdelávanie predpokladáme do knižnice prilákať návštevníkov, aby si mohli v kultivovanom prostredí oddýchnuť, zúčastniť sa besedy, pozrieť si výstavu či iné kultúrne alebo spoločenské podujatie. Snažíme sa aj na Slovensku byť optimistami a veríme, že naša predstava sa naplní a Prešov sa zaradí medzi mestá, ktorého obyvatelia sa budú môcť pochváliť modernou knižnicou 21. storočia.

PREČÍTALI SME ZA VÁS

Svätý Hieronym a rovná daň

Kultúra je tovar ako každý iný, musí si na seba zarábať sama – vyhlásil jeden z popredných liberálnych ekonómov ponovembrového Československa a po ňom to dodnes opakujú aj v praxi realizujú takmer všetci politici a štátni úradníci.

Táto téza však určite neplatí na to najhlavnejšie, čo nám svetová kultúra po tisícročiach zanechala. Bolo by predsa prinajmenšom smiešne hovoriť o „tovare“ v súvislosti s dedičstvom antiky, s Homérovými eposmi alebo egyptskými, gréckymi či rímskymi staveľskými pamiatkami a výtvarnými dielami.

A keďže hovoríme o preklade, určite nie ani s prácou prvých prekladateľov biblických textov, alexandrijských autorov Septuaginty či nášho patróna sv. Hieronyma, vierozvestov Cyrila a Metoda, prekladateľov evanjelia do staroslovienečiny a ich početných nasledovníkov, ku ktorým sa hlásime aj my, dnešní prekladatelia.

Kuchynské hrnce a Picassove obrazy

Ani tí anonymní stredovekí kopisti v benediktínskych kláštoroch, ktorí nám celé to obrovské duchovné dedičstvo minulosti zachovali a tak prispeli k súčasnej podobe európskej civilizácie, nevyrábali „tovar“ a nemysleli na jeho trhové uplatnenie, napriek tomu vytvárali duchovný obsah nášho sveta, jeho hodnotovú štruktúru.

Podľa klasickej ekonomickej teórie sa hodnota tovaru určuje množstvom spoločensky nutnej práce vynaloženej na jeho vyhotovenie. Táto definícia sa naskrze nedá uplatniť na najvýznamnejšie kultúrne statky. Skutočné umenie sa správa inak ako bežné druhy tovaru, a kto tvrdí opak, stavia na jednu úroveň ponožky, kuchynské hrnce a Picassove obrazy.

Ale aj v iných smeroch sa kultúra správa inak ako klasická tovarová výroba, a to aj vtedy, keď sa z nej tovar usilujeme spraviť. Keď si navzájom konkurujú automobily, výsledkom sú čoraz krajšie, kvalitnejšie a bezpečnejšie autá.

Keď si konkurujú komerčné televízie, výsledkom sú čoraz primitívnejšie a vulgárnejšie programy, či už akčné, erotické alebo sentimentálne gýčovité filmy, najrozmanitejšie reality show, v ktorých je naozajstnej reality ako šafranu a kultúry ešte menej; slovom, konkurencia ťahá toto najvýznamnejšie dnešné médium na dno.

A za komerčnými televíziami sa ponáhľa i tzv. verejnoprávna, aj noviny a časopisy, ktoré sa pomaly už tiež nevládsu (alebo ani nechcú?) brániť pred triumfálnym nástupom bulváru.

Blud o neviditeľnej ruke trhu

Téza o tovarovom charaktere kultúry má teda jednoznačne protikultúrne dôsledky, ešte završené a znásobené takou oslavovanou „rovnou daňou“, ktoré vlastne zvýhodňuje, ba priam premiuje produkciu kultúrneho odpadu.

Netreba matematického génia, aby sme si vyrátali, že ak rovnako zdaníme preklad Petrarcových sonetov a programy Mojsejovcov, Petrarca to musí na celej čiare prehrať. A uznajte, že perspektíva Nory a Braňa ako kultúrnych idolov súčasného sveta je dosť desivá.

Neprekvapuje, že téza o kultúre ako tovare nenarazila na nijaký väčší odpor u politikov či štátnych úradníkov. Je pohodlné spoľahnúť sa na „neviditeľnú ruku trhu“, ktorá všetko za nás vyrieši, aj keď je to evidentný blud. Dôsledky veľkej krízy z 20. rokov by predsa nebolo možné prekonať bez intervencie štátu, ktorá je dodnes nevyhnutná v každom trhovom hospodárstve. Aj vo vytváraní ekonomických rámcov pre fungovanie kultúry v modernej spoločnosti. Horšie je to, že v túto tézu uverili, alebo sa s ňou aspoň zmierili aj sami tvorcovia kultúry, ktorí sa akoby báli, že postaviť sa proti nej znamená hlásiť sa k dedičstvu totality kultúry. Takže pohodlnosť administrátorov štátu a rezignácia kultúrnych pracovníkov spoločne prispievajú k duchovnému ochudobňovaniu spoločnosti.

Je najvyšší čas spamätať sa, príznak novodobého barbarstva klope pestovanými a nalakovanými prstami na dvere čoraz chatrejšej stavby našej národnej kultúry. Zastavme ho.

Jozef Marušiak (prekladateľ a publicista)

Zdroj: SME 29. 9. 2006

Multimediálna knižnica

Ak máte radi literatúru, neprehliadnite stránku www.slovakradio.sk/devin/autor/index.php. Rádio Devín tu umiestňuje archív relácie „Autor na dnes“ s úryvkami najznámejších literárnych diel. Diela sa rozoberajú v iných súvislostiach než na vyučovaní, spomenuté úryvky a životopisy sa dajú stiahnuť aj v textovej podobe. Stránka by mala patriť k základnej výbave každého učiteľa literatúry.

(mg, tu)

Zdroj: SME 18. 10. 2006

Vydavatelia a kníhkupci sa dohodli na projekte Knižný raj

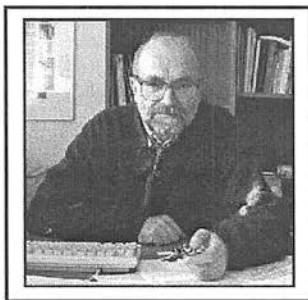
Knižný raj je názov pilotného projektu piatich slovenských a dvoch českých knižných vydavateľstiev, ktorý na Slovensku odštartuje 1. novembra. Cieľom projektu je priblížiť sa čo najviac čitateľom a priniesť im pestrú ponuku zaujímavých kníh prostredníctvom špeciálneho katalógu priamo domov, do ich bytových schránok. Ako informovala manažérka vydavateľstva Ikar Mária Lešková, po prvý raz na Slovensku na takejto úrovni kooperujú de facto konkurenčné vydavateľstvá a zároveň ide o unikátnu spoluprácu kníhkupcov a vydavateľov. Do projektu Knižný raj sa zapojili vydavateľstvá Ikar, Noxi, Fragment, Belimex, Spektrum grafik, Domino a Knižní klub a takmer päťdesiat kníhkupectiev po celej republike. Katalóg Knižný raj vychádza v náklade 800 000 výtlačkov a bude distribuovaný do všetkých domácností v tých mestách, ktorých kníhkupectvá na projekte spolupracujú. V katalógu je zastúpené široké spektrum knižných titulov najrôznejších žánrov pre dospelých, deti a mládež uvedených vydavateľstiev vrátane českých titulov s dôrazom na knižné novinky.

(sita)

Zdroj: SME 31. 10. 2006

ROZLÚČILI SME SA...

Opustil nás prof. Ing. Štefan Kimlička, PhD. ✓

Profesor Štefan Kimlička vyštudoval Elektrotechnickú fakultu Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave. Po jej ukončení pracoval v Ústrednej ekonomickej knižnici v Bratislave a zároveň absolvoval postgraduálne štúdium automatizácie vedecko-technických informácií. Na túto tému vypracoval a obhájil aj kandidátsku dizertačnú prácu. Od roku 1976 s dvoma krátkymi prestávkami, počas ktorých pôsobil ako vedecký pracovník najskôr dva roky vo Výskumnom ústave vodného hospodárstva a potom tri roky v Slovenskej národnej knižnici Maticy slovenskej v Bratislave, venoval svoje tvorivé sily a energiu pedagogickej a vedeckej práci na Katedre knižničnej a informačnej vedy Filozofickej fakulty Univerzity Komenského. Ako popredný odborník v oblasti knižničnej a informačnej vedy sa významnou mierou zaslúžil o obsahovú i organizačnú profiláciu výučby v tomto študijnom odbore. Vďaka svojim vedeckým i ľudským kvalitám, prirodzenej autorite a organizačným schopnostiam dlhé roky zastával funkciu vedúceho katedry, takmer desať rokov pôsobil ako predseda spoločnej odborovej komisie vo vednom odbore knižničná a informačná veda a po dve funkčné obdobia bol členom vedeckej rady FiF UK. Za štvrtstoročie svojho účinkovania na fakulte profesor Kimlička vychoval stovky absolventov knižnično-informačného štúdia, viedol desiatky diplomantov, vyškolil celý rad doktorandov a odbornou radou prispel k profesijnému rastu nie jedného zo svojich kolegov či kolegyň.

Profesor Kimlička sa mimoriadne aktívne angažoval aj v rámci Spolku slovenských knihovníkov, predtým Zväzu knižničných a informačných pracovníkov. Bol dlhoročným členom jeho predsedníctva, neskôr podpredsedom i predsedom. Spolu s doc. Michalom Bakom sa zaslúžil o vznik informatickej sekcie i organizovanie odbornej verejnosti dobre známych informatických seminárov INFOS-ov. Pán profesor by určite s vďakou prijal ocenenie, ktoré mal za svoju prácu v rámci Spolku slovenských knihovníkov pripravené a ktoré si mal prevziať na slávnostnom zasadnutí usporiadanom k 60. výročiu založenia spolku. Žiaľ, na tomto podujatí 4. decembra sa s ním jeho kolegovia už nestretnú.

Na profesora Kimličku budú jeho kolegovia – knihovníci z akademických knižníc – často spomínať, keďže mu vďačia za veľa. Rozumel ich pracovným problémom a pri

ich riešení sa nezdráhal nezištne pomôcť, neraz osvedčil svoju obdivuhodnú schopnosť briske uchopiť podstatu vecí a ponúknuť vhodné východiská. Nezabudnuteľný ostane aj jeho prínos v oblasti metodiky spracovania publikačnej činnosti. Bol skvelým príkladom, ako sa dá sklbiť akademická teória s potrebami knihovníckej praxe.

Pán profesor sa teda dvakrát vrátil z iných pracovísk naspäť na fakultu. Nedalo mu nevrátiť sa – univerzita, študenti a pedagogické pôsobenie mu prirástli k srdcu. Žiaľ, v jeho prípade sa platnosť slovenského porekadla nepotvrdila – do tretice sa nám už nevráti.

V takýchto ťažkých chvíľach, keď stojíme zoči-voči neúprosnému koncu pozemského bytia blízkeho človeka a snažíme sa zmierniť bolesť rozlúčky pripomínaním si jeho práce a zásluh, si hádam ešte naliehavejšie kladieme otázku o zmysle nášho života, o tom, čo po nás zostane. V prípade pána profesora Kimličku sa ponúka stručná, ale veľmi pádna odpoveď: litera scripta. Veď ako autor 15 učebníc, viacerých vedeckých monografií, vysokoškolských skrípt, metodických príručiek a vyše 250 vedeckých štúdií, odborných článkov, expertíz a výskumných správ zanechal svojim nasledovníkom bohatý inšpiratívny odkaz. To však rozhodne nie je všetko.

Vážený pán profesor,

dovoľte, aby som sa Vám poďakoval ešte za niečo, čo všetci z nás pokladajú za nemenej významné a nemenej príznačné pre Vaše pôsobenie na Filozofickej fakulte a čo sme Vám asi v dostatočnej miere nestihli tmočiť – ďakujeme Vám za decentný, hlboko ľudský prístup k študentom i kolegom, za precíznosť, spoľahlivosť a systematickosť, ktorej ste nás osobným príkladom učili, za tolerantnosť, taktnosť a pokoj, s ktorými ste pristupovali k riešeniu aj tých najzložitejších situácií a problémov. Aj toto je pre nás neodmysliteľná súčasť Vášho odkazu; takto budete žiť v našej pamäti, takto si Vás budeme sprítomňovať na katedre, na fakulte i v širokej obci slovenských knihovníkov.

Česť Vašej pamiatke!

Smútočný prejav dekana FiF UK doc. PhDr. Antona Eliáša, PhD., pri poslednej rozlúčke s profesorom Š. Kimličkom v bratislavskom Krematóriu 30. 11. 2006.

Radostné vianočné sviatky
a úspešný nový rok 2007
Vám želá

Vaša redakcia
Bulletinu
SAK

